

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Jazykový a kognitivní obraz hrdiny Supermana v díle M. Millara (Superman: Rudá hvězda)

Bakalářská práce

Autor:	Iva Herzogová
Studijní program:	B7202 Mediální a komunikační studia
Studijní obor:	Literární dokumentaristika a teorie čtenářství
Vedoucí práce:	PhDr. Lukáš Zábranský, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Iva Herzogová
Studium:	P131178
Studijní program:	B7202 Mediální a komunikační studia
Studijní obor:	Literární dokumentaristika a teorie čtenářství
Název bakalářské práce:	Jazykový a kognitivní obraz hrdiny Supermana v díle M. Millara (Superman: Rudá hvězda)
Název bakalářské práce v AJ:	Linguistic and cognitive picture of Superman in M. Millar's Superman: Red Son

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomant/ka se zaměří na jazykový obraz komiksového hrdiny Supermana, vývoj a charakter žánru. Zhodnotí význam hrdinských klasických postav a jejich charakter. Autor/ka popíše základní aspekty komiksu jako specifického žánru a obecná zjištění aplikuje na konkrétní počin: Superman: rudá hvězda od autora M. Millara. Vedle klasických lingvistických postupů autor/ka práce zapojí metody jazykového obrazu světa/kognitivní sémantiky. Nedílnou součástí práce je praktická část, jejíž podoba se opírá o pokyny vedoucího práce.

Balvín, J. Intermedialita a komiks. FHS UK, Praha 2007 /elektronická verze diplomové práce/. Barker, M. Comics: ideology, power, and the critics, Jackson: University Press of Mississippi, 2009. Coogan, P. 'The Definition of the Superhero.' in A Comic Studies Reader, ed. by Heet, J. Worcester, K. Jackson: University Press of Mississippi, 2009. Coville, J. The History of Comic Books. The Comics Books. [Online]. Dostupné z: <http://www.thecomicbooks.com/old/Platinum.html>. Duncan, R.; Smith, M. J. The Power of Comics: History, Form and Culture, London and New York: Continuum, 2009. Eisner, W. Comics and Sequential Art, New York: W. W. Norton, 2008. Evans, V. Green, M.: Cognitive Linguistics. An Introduction. Edinburgh 2006. Fauconnier, G.: Mental Spaces. Cambridge University Press, Cambridge 1994. Ferebauer, V. Kritická reflexe dobrodružného angloamerického komiksu v českých periodikách (2000 ? 2010). FSV UK, Praha 2012 /elektronická verze bakalářské práce/. Foret, M. Genus mirum. Definičně?terminologické vymezení ?fenoménu? komiksu v českém prostředí. In: Česká literatura v intermediaální perspektivě. ÚČL AV ČR, Praha 2010, s. 79-90. Grebo, M. Zobrazení rozdílů ve společenských

hodnotách, citění a postojích prostřednictvím comicsu. FSV UK, Praha 2008 /elektronická verze diplomové práce/. Groensteen, T. Stavba komiksu, Brno: Host, 2005. Hradečný, A. Lingvistická charakteristika současného komiksu. PdF UK, Praha 2014 /elektronická verze bakalářské práce/. Hushegyi, Á. A Rite of Passage: The Transformation of Anglo-American Comic Books in the Post World War II Era. FF UK, Praha 2014 /elektronická verze bakalářské práce/. Chvosta, O. Superman: The American Nation and the Never-Ending Struggle. FF UK, Praha 2009 /elektronická verze bakalářské práce/. Kaveney, R. (2008). Superheroes! Capes and Crusaders in Comics and Films, NY: Copyright, 2008. Kovář, V. Autorský komiks. PdF UK, Praha 2014 /elektronická verze bakalářské práce/. Kruml, M. A zrodil se Superman. In: Comics: stručné dějiny. Praha 2007, s. 99-117. Lakoff, G. ? Johnson, M.: Metaphors we live by. The University of Chicago Press, Chicago 1980. Lakoff, G.: Moral politics: how liberals and conservatives think. The University of Chicago Press, Chicago 2002. Lakoff, G.: Women, fire, and dangerous Things: what categories reveal about the mind. The University of Chicago Press, Chicago 1987. Magnussen, A. - Christiansen, H.-CH. Comics & culture: analytical and theoretical approaches to comics, Dánsko: Museum Tusulanum Press, 2000. McCloud, S. Jak porozumět komiksu, Brno: BB/Art, 2008. McCloud, S. Reinventing Comics: How Imagination and Technology Are Revolutionizing an Art Form. New York: Paradox Press, 2000. Millar, M. Superman: rudá hvězda. Praha: BB/art, 2012. Možnosti vizuálních studií: obrazy-texty-interpretace. 1. vyd. Editor Marta Filipová, Matthew Rampley. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007. Oswaldová, A. Žena v komiksu: Srovnání vizuálního zobrazení ženy v komiksu a její role/funkce v komiksu. FSV UK, Praha 2008 /elektronická verze diplomové práce/. Sabin, R. Comics, comix and graphics novels, London: Phaidon P. 2008. Vaňková, I. ? Nebeská, I. - Saicová Římalová, L. ? Šlédrová, J.: Co na srdci, to na jazyku. Karolinum, Praha 2005. Vaňková, I.: Nádoba plná řeči: člověk, řeč a přirozený svět. Karolinum, Praha 2007. Wolk, D. Reading comics, Philadelphia: Da Capo Press, 2007. Wright, N. The classic era of american comics, London: Carlton Books Ltd, 2008.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Lukáš Zábranský, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Václav Víška, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	19. 1. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 26. 5. 2016

Podpis studenta:.....

Anotace

HERZOGOVIÁ, Iva. *Jazykový a kognitivní obraz hrdiny Supermana v díle M. Millara (Superman: Rudá hvězda)*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 43 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na komiks, zprvu na jeho charakter a vývoj, posléze pak na vybrané superhrdinské postavy. Jejich obecná charakteristika je porovnávána se svými novodobými protějšky v díle *Superman: Rudá hvězda* od Marka Millara, na něž je nahlíženo metodami kognitivní lingvistiky a sémantiky barev. Pomocí metody jazykového obrazu světa odkrývá práce asociace s vnějším prostředím, a zjišťuje, čím tento žánr a jednotliví superhrdinové dodnes oslovují čtenáře. Nadčasovost je pak i hlavním tématem projektové části, která je nedílnou součástí bakalářské práce.

Klíčová slova: Superman, komiks, superhrdinové, kognitivní lingvistika

Annotation

HERZOGOVÁ, Iva. *Linguistic and cognitive picture of Superman in M. Millar's Superman: Red Son*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 43 pp. Bachelor degree thesis.

This bachelor thesis focuses on comics, firstly on its characteristics and its historical development, then on the chosen superhero characters. The general characteristics of the chosen superheroes are then compared with their modern-day equivalents, taken from the Mark Millar's comic book *Superman: Red Son*. Methods of cognitive linguistics and semantics of colour are applied on the chosen superheroes from the Millar's work. Using the method of linguistic picture of the World, the thesis reveals the associations with the external environment. The thesis also ascertains, why are the comic genre and individual superheroes still appealing to readers up to the present day. Timelessness is then also the main topic of the project, which is an integral part of the bachelor thesis.

Keywords: Superman, comics, superheroes, cognitive linguistics

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat PhDr. Lukáši Zábranskému, Ph.D., za odborné vedení práce, trpělivost, ochotu, a především za podnětné rady a připomínky, bez nichž by tato bakalářská práce nevznikla.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Stručná historie komiksu	12
3	Supermanovo univerzum	14
3.1	Vznik Supermana	14
3.2	Supermanův příběh	16
3.3	Tradiční zobrazení vybraných postav	17
3.3.1	Superman	17
3.3.2	Batman	18
3.3.3	Wonder Woman.....	20
3.3.4	Lois Laneová.....	21
3.3.5	Lex Luthor	22
3.4	Experimenty s tématem – Elseworlds	23
4	Komiks Superman: Rudá hvězda.....	24
4.1	Použité metody zkoumání	24
4.2	Představení komiksu	25
4.3	Stručný nástin děje	26
4.4	Vybrané postavy a jejich nový obraz	27
4.4.1	Superman	28
4.4.2	Batman	29
4.4.3	Wonder Woman.....	30
4.4.4	Lois Luthorová.....	32
4.4.5	Lex Luthor	33
4.5	Vybrané jazykové prostředky v díle	35
4.6	Shrnutí.....	36
5	Superman včera, dnes a zítra	37

5.1	Finanční zajištění projektu	38
5.2	Průzkum zájmu.....	38
5.3	Organizace projektu	39
5.3.1	Místo konání	39
5.3.2	Modely	39
5.3.3	Modelové/Modelky.....	40
5.3.4	Občerstvení	40
5.4	Propagace	40
5.5	Průběh projektu	41
5.6	Shrnutí.....	42
6	Závěr	43
	Seznam použité literatury	44
	Seznam příloh	46
	Přílohy.....	50

1 Úvod

„Comics is a powerful idea, but an idea that's been squandered, ignored and misunderstood for generations.“¹

Co je to ale vlastně komiks? Snad nikdo nepochybuje o tom, že se jedná o tzv. hybridní formu², avšak jen málo teoretiků se shoduje v jeho definici. Will Eisner, významný komiksový kreslíř a teoretik, vysvětluje komiks jako sekvenční umění³. Jedná se o krátkou, zato výstižnou definici, se kterou ve své publikaci *Jak rozumět komiksu* souhlasí i Scott McCloud. Ten se snaží vymyslet definici vlastní,⁴ avšak dochází k závěru, že je zbytečně složitá, a přiklání se k té Eisnerově.⁵ Tomáš Pospiszyl definuje komiks jako „...narrativní techniku založenou na sledu obrazů (nejčastěji kreseb, maleb, fotografií nebo koláží), jež jsou většinou doplněny textem.“⁶ Z řady definic pak vybočuje Thierry Groensteen, který ve *Stavbě komiksu* po rozsáhlé analýze definic jiných autorů zjišťuje, že „...je vlastně téměř nemožné stanovit jakékoli definiční kritérium, jež by mělo všeobecnou platnost.“⁷

Zařazení komiksu je nejednoznačné zejména z důvodu využívání aspektů literárního, výtvarného a filmového umění, přičemž se ale s žádným z nich plně neztotožňuje.⁸ Obsahuje sice například text, ale posuzovat ho pouze z literárního hlediska by nebylo správné, jelikož by se jednoduchá větná stavba a hojné používání citoslovcí, dotvářející specifický jazyk komiksu, jevily jako velice primitivní. Na druhou stranu se zde ale většinou setkáváme se znakem literárnosti v podobě vypravěče, který čtenáře provází dějem prostřednictvím obdélníků uvnitř jednotlivých panelů,⁹ jenž rovněž slouží jako prostor pro vnitřní

¹ McCLOUD, S. *Reinventing comics: How Imagination and Technology Are Revolutionizing an Art Form*. New York, NY: Perennial, 2000, s. 238.

² V tomto případě se jedná o kombinaci obrazových a verbálních znaků.

³ EISNER, W. *Comics and sequential art: principles and practices from the legendary cartoonist*. New York: W. W. Norton & Company, 2008.

⁴ „Záměrná juxtaponovaná sekvence kreslených a jiných obrazů, určená ke sdělování informací nebo k vyvolání estetického prožitku.“

⁵ McCLOUD, S. *Jak rozumět komiksu*. Brno: BB/Art, 2008, s. 9.

⁶ POSPISZYL, T. Vzpouza mozků. Komiks a ideologie dvacátého století. In: *Možnosti vizuálních studií: Obrazy – texty – interpretace*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu a Masarykova univerzita, Filozofická fakulta – Seminář dějin umění, 2007, s. 136.

⁷ GROENSTEEN, T. *Stavba komiksu*. Brno: Host, 2005, s. 28.

⁸ POSPISZYL, T., op. cit., s. 136.

⁹ Panelem se označuje jeden obrázek, zachycující většinou jeden okamžik.

monology postav. Pro komiks typické „bublíny“ (příloha č. 1) naopak obsahují promluvy nebo myšlenky.

Mezi základní rysy komiksu patří bezesporu zábavnost, dějovost a schopnost bezprostředně vyvolat dojem. Je zde kladen důraz na emocionální stránku, navozuje napětí, které zpravidla ústí v poučení a v mnohém se tak podobá řeckým mýtům. Tento výchovný charakter, společně s fantaskností a barevností kreseb byl zajisté jedním z důvodů, proč byl v minulosti komiks řazen mezi literaturu pro děti a mládež, přestože mnohé tituly jsou určeny výhradně dospělým čtenářům.

Neobvyklá forma vedla ve svých začátcích k nepochopení obsahu, a to zejména starší generací, kterou začal být komiks vnímán jako „...*možný zdroj ohrožení mravní výchovy mládeže*“¹⁰ nejen v USA, kde byl komiks, zejména tzv. superhrdinský, nejrozšířenější, ale i např. v Kanadě, Francii i Československu.¹¹ Hlavním důvodem pro odsouzení tohoto žánru se stalo zobrazování zločinů způsobem, který by u mladých čtenářů mohl vzbuzovat sympatie, přičemž kritizovány byly především četné násilné a sexuální scény nebo vulgární jazyk. „*Přitažlivost většiny těchto hrozných publikací spočívá v krutosti, vraždách, mučení a únosech... Pokud nechceme, aby budoucí generace byly ještě divočejší než ty dnešní, rodiče a učitelé Ameriky se musí spojit, aby společně komiksové časopisy zničili.*“¹²

Skutečnost, že se komiksy stanou nadčasovou záležitostí, která bude aktuální ještě o tři generace později, v době vzniku prvních čísel a jejich kritik nenapadlo nikoho. V letech Velké hospodářské krize ovšem nebylo těžké vzhlížet k idolům, obzvláště k takovým, kteří jsou fyzicky velmi zdatní, neodolatelní, ženami žádaní, a i přes časté potyčky v boji za spravedlnost a lepší svět, stále dokonalí gentlemani. Tento obdiv však nebyl výsadou rodilých Američanů, přestože první hrdinové odráželi jejich kulturní hodnoty. Nezdá se totiž nejednalo o obyvatele Země, natož Spojených států, čímž se podařilo vzbudit sympatie v mnoha imigrantech a jejich dětech, a komiks tak získal na ještě větší oblibě.

¹⁰ POSPISZYL, T., op. cit., s. 146.

¹¹ Cenzura postihla zejména Rychlé šípy Jaroslava Foglara, jejichž vydávání bylo i přes autorovy úpravy v roce 1941 zastaveno pro podporování výtržnictví mládeže, obnoven v roce 1946, a poté znovu zastaveno roku 1948.

¹² POSPISZYL, T., op. cit., s. 146.

Ve vytváření postav a jejich vztahu ke čtenáři můžeme sledovat i jakýsi vzorec: „vznik“ hrdiny je v mnoha případech ovlivněn nějakou tragédií, přičemž postava jako taková bývá prezentována jako solitér posedlý plněním svých nedosažitelných cílů.¹³ Klíčový je zde prvek slabiny, kterou každý hrdina musí, takřka povinně, z důvodu jeho polidštění, mít, přičemž i „běžný život“, například v podobě zaměstnání nebo studia na škole, zastává v superhrdinských příbězích velmi důležitou funkci.

Popisované skutečnosti zapříčiňují „univerzální oblibu“ nezávislou na pohlaví, rase, místě bydliště i době, ve které čtenář žije, a činí z komiksu neustále aktuální žánr, který v současnosti znovu získává na síle. Děje se tak především díky filmovým adaptacím, televizním seriálům a prodeji komiksů v originálech i překladech, které zaplavily celý svět, stejně tak jako produkty oděvního a hračkářského průmyslu, jehož je komiks po několik desetiletí stabilní složkou. Poukázat na tuto nadčasovost je jedním z cílů bakalářské práce, stejně tak jako projektu s ní spojeném.

2 Stručná historie komiksu

Jako neexistuje jedna definice komiksu, liší se i názory na jeho počátek. Za ten se v širokém slova smyslu dají považovat série egyptských maleb a kreseb (příloha č. 2), které zobrazují příběhy, avšak na rozdíl od komiksu, jak ho známe, bez textu. Jedná se tedy spíše o předchůdce, za něž by se daly ve stejně širokém smyslu považovat i reliéfy na Trajánově sloupu, řecké malby nebo japonské malované svitky. Co je komiksu na první pohled podobnější, je Tapisérie z Bayeux, zobrazující dobývání Anglie Normany v 11. století (příloha č. 3), která obsahuje i text psaný v latině.

Počátky komiksu můžeme nadále sledovat ve středověku,¹⁴ stejně tak jako v Anglii 18. století.¹⁵ Za zmínku ale stojí především Rodolphe Töpffer a jeho kniha *Historie pana Jabota* z roku 1833, která soustředovala Töpfferovy časopisecké kresby doplněné o text

¹³ ROMAGNOLI, A. S., G. S. PAGNUCCI. *Enter the Superheroes: American values, culture, and the canon of superhero literature*. Lanham: Scarecrow press, 2013, s. 8.

¹⁴ Tzv. bible chudých, která měla podobu pásu po sobě jdoucích obrazů na dveřích kostela.

¹⁵ Série obrázků *Dráha prostitutky* a *Dráha zhýralce* od Williama Hogartha.

(příloha č. 4). Kromě něj se zde začíná objevovat karikatura, ohraničení panelů a „... vzájemně závislé propojení slov a obrázků,“¹⁶ tedy charakteristické rysy moderního komiksu.

Prvním tzv. moderním komiksem rozumíme *The Yellow Kid* Richarda Feltona Outcaulta, který začal vycházet v newyorském časopise *Truth* roku 1894 (příloha č. 5). Toto obrázkové vyprávění s textem na oblečení hlavního hrdiny už bylo doplněno o typické komiksově bubliny. Po několikaletých soudních sporech o autory i postavu mezi dvěma vydavatelskými byly však komiks roku 1898 zrušen. Podobné stripy¹⁷ na sebe ale nenechaly dlouho čekat a pro jejich velkou oblibu začaly roku 1932 vycházet knihy, které „...románovou formou vyprávěly příběhy známých hrdinů – Dicka Tracyho, Mickeye Mouse, Tarzana, Flashe Gordona, Little Orphan Annie nebo Blondie, které byly ilustrovány obrázky z novinových stripů.“¹⁸

Po několika nepovedených pokusech o vytvoření původního komiksového časopisu (ne reprintu již publikovaných stripů) byl roku 1933 prvně publikován komiks *Funnies on Parade* Winsora McCaye (příloha č. 6), který vycházel pravidelně každý měsíc. V roce 1935 jej následovaly *New Fun* a *New Comics*, které obsahovaly „...směs z krátkých westernových a kriminálních příběhů se zvraty, kreslených verzí románů, jako třeba *Ivanhoe*, ale i krátkých povídek a pravidelných rubrik.“¹⁹ Toto nové médium zaznamenalo neočekávaný úspěch, do kterého se zapojilo celkem šest nakladatelství.

Posledním důležitým mezníkem před příchodem prvního superhrdinského komiksu v roce 1938 jsou tzv. pulp novels (příloha č. 7), které se začaly objevovat současně s prvními stripy. Tyto sešity měly bohatě ilustrovanou obálku, avšak po obsahové stránce převládala spíše text, který byl doprovázen několika obrázky.²⁰ Zde se setkáváme s prvními neohroženými hrdiny,²¹ kteří se snaží o nastolení pořádku pěstními souboji s nejrůznějšími vyvrheli společnosti, a tematicky jsou tak nejbližší superhrdinským komiksům. Jejich éra²² začíná zmiňovaným rokem 1938, kdy přichází na pulty novinových stánků první

¹⁶ McCLOUD, S. *Jak rozumět komiksu*. Brno: BB/Art, 2008, s. 17.

¹⁷ Krátké kreslené příběhy pravidelně vycházející v novinách nebo časopisech.

¹⁸ KRUML, M. *Comics: stručné dějiny*. Praha: Martin Trojan – 3-JAN, 2007, s. 101.

¹⁹ Tamtéž, s. 102.

²⁰ ROMAGNOLI, A. S., G. S. PAGNUCCI, op. cit., s. 6.

²¹ Doc Savage, The Shadow, The Phantom Detective.

²² Často označovaná jako „Zlatý věk“, období od roku 1938 do začátku 50. let 20. století.

číslo časopisu Action Comics, na jehož stránkách se americká společnost poprvé seznamuje se Supermanem (příloha č. 8).

3 Supermanovo univerzum

3.1 Vznik Supermana

„Ležel jsem v posteli a počítal ovečky, když mě to najednou napadlo. Představil jsem si figuru silnou jako Samson nebo Herkules či jiní silní muži, o kterých jsem kdy slyšel. Ale ještě silnější. Vyskočil jsem z postele a zapsal si to, a pak jsem si šel zase lehnout, dvě hodiny jsem o tom přemýšlel, znovu vstal a zase si to zapsal. A tak to šlo celou noc, než byl ráno hotový celý rukopis.“²³

O tom, jak student glenvillské střední školy Jerry Siegel vymyslel postavu Supermana, máme díky jeho vzpomínce poměrně jasnou představu, která však bývá i přes svou výmluvnost zpochybňována. Brad J. Ricca upozorňuje na jednostrannou povahu příběhu, který nezmiňuje druhého autora, kreslíře Joe Shustera, stejně tak jako následné soudní pře s vydavatelstvím, které vznik tohoto hrdiny doprovázely, protože by narušily spon-tánní vyznění historiky.²⁴ Autorské prvopočátky těchto přátel můžeme každopádně sledovat ve školních novinách *Glenville Torch*, kde se možná i díky cenzuře ze strany editorů, zrodila jejich touha po napsání vlastního časopisu inspirovaného oblíbenými „pulp novels“. Po pěti číslech neúspěšného *Science Fiction* se Siegel a Shuster rozhodli vytvořit první komiks, jehož vydání v časopise *More Fun* odstartovalo další tvorbu,²⁵ která před-znamenala příchod jejich nejslavnějšího počínu.²⁶

Že nápad nepřišel ze dne na den, potvrzuje i Milan Kruml, který říká, že se „...podobným nápadem zabývali už o něco dříve. V roce 1933 napsal Siegel krátký příběh o mocichti-

²³ KRUML, M., op. cit., s. 104.

²⁴ RICCA, B. J. Discovering the Story of Jerry Siegel and Joe Shuster. In: *Critical Approaches to Comics: theories and methods*. New York: Routledge, 2012, s. 194.

²⁵ Dr. Occult, Radio Squad, Slam Bradley, Spy.

²⁶ RICCA, B. J., op. cit., s. 195.

vém gangsterovi, který nazval *The Reign of the Superman*, a Shuster jej opatřil ilustracemi. Povídka vyšla ve fanzinu *Science Fiction*. Ve stejném roce vytvořili comicsový sešit *The Superman*, ale jejich hrdina ještě nenosil kostým. Sešit nebyl vydán, protože vydavatel považoval nápad za příliš fantastický a ani verze pro časopisy neuspěla. Uběhlo dalších pět let, než se nápad stal ‚přijatelným‘.²⁷

Prvním, kdo ocenil úsilí Siegela a Shustera, byl majitel vydavatelství *Detective Comics Inc.*,²⁸ Harry Donenfeld, který právě rozšiřoval vydavatelství o první číslo sešitu *Action Comics*. Zde otiskl příběh o „Muži z oceli“ a autory odměnil deseti dolary za stránku. Nápad s hrdinou z jiné planety zvedajícím automobil byl však natolik originální, že se vedení vydavatelství obávalo o přílišnou nereálnost tématu a z ní plynoucího nezájmu čtenářů, že se rozhodlo vydat další díly bez Supermana na obálce, a to i přesto, že obsahem byla jeho dobrodružství. Obavy vedení se nenaplnily, protože už čtvrté číslo zaznamenalo nevídaný úspěch a ve svém nákladu dvojnásobně předčilo konkurenční tituly. O půl roku později už vycházela všechna čísla *Action Comics* se Supermanem na obálce.²⁹

Díky obrovskému zájmu o toto nové téma Superman záhy získal vlastní sešitovou řadu, rozhlasový i televizní seriál, kreslené filmy, a autory původně zamýšlený prostor v novinách. Ze Supermana se postupem let začal stávat průmysl, což přimělo autory k domáhání se práv na postavu, které ale přešly na vydavatelství v den obdržení prvního honoráře. Soud dal zapravdu *Detective Comics*, což vyústilo ve vyhazov Jerryho Siegela i Joe Shustera, kteří od té doby pracovali pro jiná nakladatelství.³⁰ Trvalo třicet let, než se vydavatelství umoudřilo³¹ a roku 1978 „...začalo vyplácet roční rentu dvacet čtyři tisíce dolarů a vrátilo se k jejich označování jako stvořitelů Supermana.“³²

²⁷ KRUML, M., op. cit., s. 104.

²⁸ Nyní je součástí DC Entertainment společnosti Warner Bros. a užívá název DC Comics.

²⁹ KRUML, M., op. cit., s. 103

³⁰ Tamtéž, s. 102 – 103.

³¹ Především ze strachu o umělecký bojkot spojený s prvním celovečerním filmem o Supermanovi.

³² KRUML, M., op. cit., s. 104.

3.2 Supermanův příběh

Již několikrát bylo zmíněno Supermanovo první vydání v časopise *Action Comics*. Zde se ale setkáváme s již dospělým Clarkem Kentem, jehož původ je zmíněn jen zkratkovitě v úvodních panelech. Historie toho, jak přesně se Superman dostal na Zem, byla odhalena až roku 1939 v podobě dvanácti novinových stripů. Nyní je na místě si tento příběh představit, abychom měli podklad pro budoucí srovnání s jeho novou verzí od Marka Millara.

Tento původní příběh nás zavádí na planetu Krypton,³³ kde se setkáváme s Lorou, jejím manželem jménem Jor-L a právě narozeným synem pojmenovaným Kal-L. Uprostřed rozjímání nad dítětem jsou vyrušeni zemětřesením, a tak vyhledávají úkryt. Jor-L začíná provádět několikadenní výzkumy, jejichž výsledkem je zjištění, že jejich planeta je odsouzena k zániku, v brzké době exploduje a její obyvatelé zemřou. Jor-L na Lořin popud přichází s nápadem, jak zachránit populaci. Zamýšlí postavit loď a provést transport na jinou planetu, což prezentuje před vrcholnými představiteli Kryptonu, kteří se mu vysmívají s tím, že v zánik planety nevěří. Jor-L se nenechává odradit a sestavuje prototyp vesmírné lodi, jejíž souřadnice jsou nastaveny na Zemi, jakožto jedinou obyvatelnou planetu. Ve chvíli, kdy se chystá loď otestovat, přichází další zemětřesení, předzvěst konce Kryptonu. Loď však může unést pouze jednoho pasažéra, a tak do ní rodiče vkládají své jediné dítě, které po dlouhé cestě vesmírem skutečně přistává na zemi v hořící lodi. Tam ho nachází muž, který ho odnese do sirotčince. Kal-L je adoptován a záhy překvapuje své nové rodiče neuvěřitelnou silou, když jednou rukou zvedá nad hlavu pohovku. Následuje výčet schopností, kterými – na obrázku už dospělý Clark Kent v kostýmu Supermana – disponuje, a ujištění, že je bude používat v nejlepším zájmu lidstva.³⁴

V *Action Comics #1* se již seznamujeme s nadlidskými výkony ve jménu spravedlnosti, prováděnými alter egem Clarka Kenta, novináře pro *Daily Star*. Hned v tomto prvním čísle vystupuje i Lois Laneová, ženský element všech příběhů o Supermanovi, která se však i přes jeho sympatie k ní, chová chladně, a Clarkovi vyčítá, že je „...bezcharakterní

³³ Z řec. κρυπτός (kryptós), znamená ukrytí, v tomto případě nejspíš Supermanových schopností, k čemuž byl veden adoptivními rodiči.

³⁴ SIEGEL, J., J. SHUSTER. Superman Comes To Earth. In: *Reading Room* [online]. 1939 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://reading-room.net/SupermanDailiesOrigin/SupermanDailiesOriginCover.html>

nesnesitelný zbabělec,³⁵ protože samozřejmě netuší, že právě on je Supermanem, který ji o několik chvil později zachraňuje, a kterého bude ve stovkách dalších čísel komiksu bezmezně obdivovat.

Okolnosti Supermanova „vzniku“ jsou většinou považovány za neměnnou skutečnost. Matka Lora / Lara, rod L / El, přistání v poli a následná návštěva sirotčince / přistání na pozemku manželského páru Kentových, noviny Daily Star / Daily Planet, to jsou jen některé z drobných úprav, které komiksy o Supermanovi v průběhu let pocítily. Mnohem zásadnější byl fakt, že s dalším vydáváním docházela novým autorům inspirace a často se tak stávalo, že si jednotlivá čísla protirečila, například ve výčtu Supermanových schopností. V jednu chvíli se jich dokonce objevilo tolik, že začal působit jako nezničitelný jedinec, se kterým už se nebylo tak snadné ztotožnit, a to i díky nárůstu jeho ega.

Tento problém vyústil v roce 1986 ve vydání šestidílné minisérie *The Man of Steel*, ve které John Byrne, nastolil v Supermanově univerzu dlouho očekávaný pořádek. Zbavil se zbytečných postav, utřídil Supermanovy schopnosti a znovu položil důraz i na osobu plachého novináře³⁶. Mnozí příznivci však tento počín zkritizovali, a tak v roce 2003 vznikl titul *Birthright*, který doplňoval *The Man of Steel* a stal se tak oficiálním zdrojem Supermanova počátku, ovšem jen do doby vydání crossoveru *Infinite Crisis* (2006) a následného *Superman: Utajený počátek* z roku 2009, kterým se konečně dovršila snaha vydavatelství o aktualizaci příběhu pro 21. století. I toto byl však pouze přechodný stav, trvající do roku 2011, kdy se v edici *New 52 DC Comics* rozhodlo restartovat 52 svých nejznámějších titulů.

3.3 Tradiční zobrazení vybraných postav

3.3.1 Superman

Čím je mimozemšťan s červeným spodním prádlem navrch modrého elastického oblečku (příloha č. 9) tak atraktivní, že sledujeme pokusy o jeho neustálé znovuvydávání? Jak

³⁵ SIEGEL, J., J. SHUSTER. Action Comics #1. In: *Reading room* [online]. Detective Comics, 1938, s. 7 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://reading-room.net/Action1/Action1Cover.html>

³⁶ GREBO, M. *Zobrazení rozdílů ve společenských hodnotách, cítění a postojích prostřednictvím comicsu*. Praha: Fakulta sociálních věd, 2008, s. 56 – 58.

bylo zmíněno v úvodu, není těžké se ztotožnit se superhrdinou, a to ani s takovým, který není ze Země. V meziválečném období, kdy se Spojené státy potýkaly s nezaměstnaností a hroučící se ekonomikou, „...se stal Superman reprezentantem touhy po národní hrdosti, po úspěchu a snadném řešení zapeklitých problémů,“³⁷ symbolizoval „pravdu, spravedlnost a americký způsob“.

Autoři Supermana pocházeli z rodin chudých židovských emigrantů, a tak se pokusili vytvořit postavu, která bude odrážet všechny sny, které byly jejich realitě vzdálené. Superman byl tak autoritou, nikomu se nezodpovídajícím hrdinou bojujícím za spravedlnost a dodržování pravidel, kterému se dostávalo veřejného obdivu.³⁸ „*Bytost, která díky svým nadzemským vlastnostem dokáže uskutečnit americký sen, naplňovala terapeutickou funkci pro chudé a bezmocné čtenáře, tedy především pro mládež, jež právě vstupovala do světa dospělých.*“³⁹ S takovou mládeží plnou nejistot, toužící po nápravě společnosti, a vyřešení nejrůznějších problémů, se setkáváme v jakékoliv době. A nejen s ní – i dospělí touží po bezproblémovém fungování světa, po pocitu, že „se všechno nějak vyřeší“, protože Superman svým supersluchem slyší každé volání o pomoc. Umberto Eco dokonce vyslovuje myšlenku, že každý maloměstský účetní může doufat v to, že se jednoho dne stane Supermanem.⁴⁰

3.3.2 Batman

Stát se z ničeho nic Supermanem není asi úplně v možnostech běžného člověka – být Batmanem, nebo jemu podobným hrdinou je už o dost reálnější. Traumatická zkušenost v podobě přihlížení vraždy rodičů, malého Bruce Waynea zformovala natolik, že se později v dospělosti rozhodl za pomoci techniky, inteligence a nabytých fyzických schopností, vraha vypátrat a chránit své město Gotham před podobnými tragédiemi.

³⁷ KRUML, M., op. cit., s. 104.

³⁸ POSPISZYL, T., op. cit., s. 144.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ ECO, U. *Skeptikové a těšitelé*. Praha: Argo, 2006, s. 219.

Bob Kane a Bill Finger tímto svým počinem roku 1939⁴¹ vytvořili superhrdinský žánr. Ano, prvním superhrdinou sice byl Superman, ale až myšlenka na jeho následování vytvořila nový typ komiksu, který sdružuje nespočet titulů s podobnou tematikou.⁴² „Předobrazem jim kromě Zorra a pulpové postavy jménem *The Shadow* byl i snímek Rolanda Westa *The Bat* z roku 1926.“⁴³ Primárním cílem pak bylo vytvořit antihrdinu jako kontrast k již slavnému Supermanovi. Existuje velké množství příběhů, ve kterých proti sobě Batman a právě Superman bojují, přičemž příčinou bývá rozdílný náhled na morálku, a to i přesto, že se oba snaží konat dobro. Superman je často prezentován jako opěvovaný hrdina, který v zářivém oblečku, všem na očích, zachraňuje svět, Batman pak jako jeho protiklad, „Temný rytíř“ hnaný pomstou, pohybující se na hraně zákona.

Od prvního objevení se v *Detective Comics*⁴⁴ #27 (příloha č. 10) byl Batman vrahem, úmyslně zabíjejícím spodinu v temných uličkách Gotham. To se změnilo o jedenáct čísel později, kdy se vydavatelství rozhodlo, že jejich hrdina, aby lépe reprezentoval americké morální hodnoty,⁴⁵ nebude vykonávat spravedlnost za cenu lidských životů. Slib o nezabíjení, který dal Batman sám sobě, se záhy stal charakteristickým závazkem „Netopýřího muže“, jímž apeloval na čtenáře, že zabíjení je špatné a nehodné superhrdiny.⁴⁶ I přesto se Batman často ocitá v situaci, kdy řeší dilema, zda by se zabíjení v zájmu vyššího dobra dalo ospravedlnit, přičemž, ať už sám, nebo za pomoci přátel, vždy dojde k závěru, že je to nepřipustné.

Kvůli boji za spravedlnost odsouvá dědic impéria Bruce Wayne svůj běžný život do pozadí. Ve jménu reprezentace se účastní nejrůznějších večírků, kde však působí znuřeně či zhýčkaně. Je deprimovaný častými nočními můrami, ostatním lidem uzavřený a pohlacený touhou po spravedlnosti, k jejímuž vymáhání se neostýchá použít mnohdy až brutální metody. Kde v tomto výčtu najdeme prostor pro ztotožnění čtenáře? A proč by k takovému člověku vůbec měl vzhlížet? Batman je postavou představující neuvěřitelné odhodlání a pevnou vůli člověka. Své trauma proměnil v přednost v momentě, kdy začal pracovat na prvním „netopýřím“ obleku (příloha č. 11) s myšlenkou, že jeho strach bude

⁴¹ Tehdy se hrdina jmenoval „The Bat-Man“.

⁴² COOGAN, P. Reconstructing the Superhero in All-Star Superman. In: *Critical Approaches to Comics: theories and methods*. New York: Routledge, 2012, s. 203.

⁴³ KRUML, M., op. cit., s. 106 – 107.

⁴⁴ DC Comics tehdy produkovalo dva komiksově seriály, Action Comics a Detective Comics.

⁴⁵ ROMAGNOLI, A. S., G. S. PAGNUCCI, op. cit., s. 10.

⁴⁶ Tamtéž, s. 27.

od nynějška strachem druhých. Skutečnost, že neoplývá žádnou superschopností, vynahrazuje vlastními technickými vynálezy, směle se těmto schopnostem rovnajícími, a fyzickou kondicí, která je výsledkem mnohaleté dřiny. Čtenářům tak dodává pocit, že by každý obyčejný člověk mohl teoreticky být superhrdinou.

3.3.3 Wonder Woman

V úvodu jsme zmiňovali obecnou podobnost s řeckými mýty. Konkrétním příkladem této inspirace je první ženská superhrdinka vydavatelství DC Comics, pocházející z roku 1941 (příloha č. 12). William Moulton Marston, psycholog a vynálezce jednoho z prvních detektorů lži, plánoval vymyslet k již zaběhnutým modelům hrdiny, které reprezentovali Superman, Batman a Green Lantern, nový, neokoukaný typ. Jeho záměrem bylo, aby tento hrdina nebojoval za pomoci pěstí, či střelných zbraní, ale svým srdcem. Skutečnost, že se bude jednat o hrdinu ženského pohlaví, určila ale až Marstonova žena Elizabeth, která v nápadu svého manžela viděla prostor pro narušení do té doby čistě mužského komiksového světa, kde byly ženy prezentovány pouze jako „dámy v nesnázích“. Inspirovaný jí a svou polygamní družkou Olive Byrne, společně s kreslířem Harry Georgem Peterem stvořil hrdinku, která byla „*okouzlující jako Afrodita, chytrá jako Athéna, rychlá jako Merkur a silná jako Herkules*“,⁴⁷ jejímiž klíčovými vlastnostmi měl být soucit, mírumilovnost a pokora, v kombinaci s přitažlivostí, krásou a silou rovnající se té Supermanově.

Diana je dcerou královny Hippolyty z bájného ostrova Themyscira, hlavního města Amazonek, známého z již zmiňované řecké mytologie. Tyto nesmrtelné ženy omrzely život v otroctví pod nadvládou Herkula, a tak se rozhodly pro útěk a vytvoření vlastního světa, odrážejícího jejich hodnoty, spočívající v míru, zušlechťování mysli, a stranění se mužů, kteří na tento ostrov díky požehnání olympských bohů nemají přístup. Zvrat však nastává ve chvíli, kdy na Themysciře během druhé světové války ztroskotá pilot Steve Trevor, který se do Diany během doby, po kterou ho ošetřuje, zamiluje. Následně se pořádá turnaj, jehož vítězka má Steva doprovodit domů, do Spojených států. I přes zákaz účasti vítězí Diana, která se tak stává vyslankyní Themysciry, Wonder Woman, vybavenou lasem pravdy, neprůstřelnými náramky a ikonickým úsporným oblečením (příloha č. 13).

⁴⁷ KRUML, M., op. cit., s. 108.

Oděná v červených kozačkách, modrých hvězdičkovaných kraťasech a červeno-zlatém korzetu s orlem na hrudi, oblečení, odrážejícím patriotické znaky válečné Ameriky,⁴⁸ se stala Wonder Woman, sexuálním objektem mnoha mužů i žen.⁴⁹ Náramky, které si všechny Amazonky ponechaly, jako symbol prožitého otroctví, a laso, jímž Wonder Woman svazovala své protivníky, však byly poměrně často zneužívány k zobrazení submisivity žen,⁵⁰ přičemž naopak představa trestu a bičování symbolizovala jejich dominanci. Spíše, než pouhým sexuálním objektem, ale Wonder Woman zůstává respektovanou kulturní ikonou a symbolem emancipace, síly a odvahy, a to i přes značnou archaičnost svých hodnot, jakými jsou přílišný feminismus a militarismus.⁵¹

3.3.4 Lois Laneová

Feministické myšlenky v Supermanově světě kromě Wonder Woman zastupuje i Lois Laneová, již svět poprvé spatřil zároveň se Supermanem v *Action Comics #1*. Jedná se o kariérně založenou ženu, bez jakýchkoliv superschopností, kolegyni Clarka Kenta v redakci Daily Star (příloha č. 14). Její práce je však šéfredaktorem Perry Whitem považována za podřadnější a všechny důležité úkoly jsou tak zadávány právě Clarkovi. Ten k Lois chová sympatie již od prvního setkání, avšak, v zájmu udržení své tajné identity, vystupuje jako nesmělý popleta, čímž Lois, toužící po Supermanovi, spolehlivě odrazuje.

Skutečnost, že se jedná o totožnou osobu, Lois nebyla schopná hned od počátku rozeznat, čímž se stala terčem mnoha vtipů – zarážející jsou ale především její postoje. Lois se tváří jako inteligentní a sebevědomá kariéristka, soupeřící s Clarkem o každý příběh, neustále opakující, že ke svému životu muže nepotřebuje, protože se k ženám nechovají rovnoprávně. Pracuje neúnavně a stejně dobře, ne-li lépe, než její nový kolega, a přesto není nijak oceněna, snad i proto, že je ženou, od níž se očekávají spíše výkony v kulinářské oblasti, než pracovní úspěchy. Když se tedy zamilovaný Clark konečně odhodlá a pozve Lois na večeři, potýká se s jejím chladným nezájmem.⁵² Naproti tomu se ona zamiluje do Supermana, který je nadřazený nejen ženám, ale rovnou všem lidem na Zemi. Paradoxně

⁴⁸ ROMAGNOLI, A. S., G. S. PAGNUCCI, op. cit., s. 92.

⁴⁹ Na Themysciře byla homosexualita běžným, nikým neodsuzovaným jevem, což zapříčinilo oblibu i u této menšiny.

⁵⁰ ROMAGNOLI, A. S., G. S. PAGNUCCI, op. cit., s. 91.

⁵¹ Tamtéž, p. 93.

⁵² SIEGEL, J., J. SHUSTER. *Action Comics #1*, op. cit., s. 6 – 7.

tedy každý „normální“ člověk není Lois dostatečně rovný, ale nadčlověk Superman získává její srdce.

Zmiňovaná nespravedlnost, kterou Lois na pracovišti pocítuje, vyústí v její odchod z redakce. S tím, že si nenechá poroučet od mužů, se oprošťuje od jejich vlivu, loučí se se Supermanem a vydává se pracovat „na vlastní noze.“⁵³ V tuto chvíli již není dámou v nesháně, která při každém problému volá o pomoc, ale sebevědomou samostatnou ženou, která ví, co chce. Tento postoj však Lois vydrží pouze do doby, než se vyskytne první problém a přilétá Superman, aby ji, jako vždy, zachránil. Ve většině jejích dobrodružství, kterým byl věnován i vlastní komiks *Superman's Girl Friend Lois Lane* (příloha č. 15), tak sledujeme spíše pokusy o emancipaci, než emancipaci jako takovou.

3.3.5 Lex Luthor

Lex Luthor je Supermanovým největším protivníkem, a zároveň jediným, kterým se tato práce bude zabývat. Tento vysoce inteligentní vědec, se poprvé objevil roku 1940 v *Action Comics #23*,⁵⁴ v situaci, kdy se za účelem ovládnutí světa snaží rozpoutat válku v Evropě. Jako Lois Laneová ani Luthor neoplývá žádnou superschopností, a přesto je Supermanovým úhlavním nepřítelem. Jedinou jeho zbraní je mysl a výtvořivost díky ní zkonstruované, přičemž mezi nejznámější patří obytná vzducholod' a mechanický oblek, ve kterém Supermanovi často čelí. Stejně jako v případě Batmana se jedná o miliardáře, který již v raném věku začal budovat své impérium LexCorp. Na rozdíl od „Netopýřího muže“ se však Luthor neostýchal používat úplatků, lží, násilí a dokonce i vražd. Jeho silně egoistická osobnost ovlivněná božským komplexem tyto skutky vnímala pouze jako prostředky k dosažení svých cílů.

Lexe Luthora známe především jako holohlavého byznysmena v dobře padnoucím obleku nebo laboratorním plášti (příloha č. 16). Jeho ikonická pleš však nebyla vždy součástí jeho image, v prvních číslech měl dokonce zrzavou kštici (příloha č. 17), která však díky chybě kreslíře zmizela a už se nikdy neobjevila. I Luthorův původ a prvotní pohnutky k boji se Supermanem nejsou úplně stálé a bývají často obměňovány. Jednou je v mládí zachraňován přítelem Supermanem, který při hašení požáru omylem zničí jeden

⁵³ STULLER, J. K., Second-wave Feminism in the Pages of Lois Lane. In: *Critical Approaches to Comics: theories and methods*. New York: Routledge, 2012, s. 241.

⁵⁴ Stejně jako u Supermana a Lois Lane jsou jeho autory Joe Shuster a Jerry Siegel.

z jeho vynálezů, jindy se jedná o ambiciózního vědce toužícího po slávě, která je zastíněná tou Supermanovou. Mezi motivy Luthorovy nenávisti se objevuje i nezištná touha tvořit vynálezy ve prospěch světa, které však díky Supermanovi nejsou třeba, nebo naopak nenávist plynoucí z jeho jednoznačně záporného charakteru lačnického po ovládnutí světa.

Jak již bylo zmíněno, nabízí se zde srovnání s postavou Batmana. Princip obou charakterů je ve své podstatě stejný, avšak každý z nich bojuje za jiné hodnoty, což je zjevné i ze vzájemných střetů, které probíhají odněpaměti. Pokud by Lex Luthor využil svou inteligenci k prospěšnějším účelům, než je jeho iracionální touha po zničení Supermana, mohl by se stát Batmanem Metropolis. Podobnou myšlenkou se ve své bakalářské práci zabývá i Ondřej Chvosta, který se zamýšlí nad skutečností, že Luthor dokáže v boji konkurovat Supermanovi. Pozastavuje se nad otázkou, zda by bylo možné využít lidskou inteligenci, a stát se podobně významnou osobností, jako je Superman. Zároveň ale přikládá důležitost volbě cesty, kterou se jedinec ve svém životě vydá.⁵⁵

3.4 Experimenty s tématem – Elseworlds

Než se přesuneme k samotnému komiksu *Rudá hvězda*, je třeba alespoň krátce představit imprint DC Comics, Elseworlds, kterým je tento konkrétní počín zaštitěn. Komiksy této vydavatelské odnože se vyznačují svou nepravděpodobností, jedná se tedy o tzv. imaginary tales, „co by, kdyby“ příběhy. První takový komiks vyšel v roce 1989 a nese název *Batman: Gotham by Gaslight* (příloha č. 18). Jeho autory jsou a Brian Augustyn a Mike Mignola a odehrává se ve viktoriánské Anglii. Obecně se tato vyprávění odchylojí od klasických životních příběhů superhrdinů, které jsou nastíněny výše. Častým motivem pak je přežití osoby, jejíž smrt je v klasickém univerzu klíčová, či změna místa nebo doby, ve které dotyčný superhrdina žije. Elseworlds příběhy se odehrávají mimo toto univerzum, a tak skutečnosti, které se v nich stanou, nijak neovlivňují události vně konkrétní řady. Slouží tak spíše k fantazírování autorů a pobavení čtenářů, pro něž jsou takové příběhy zajímavé a oživují šed' již zaběhlých dějových linek.

⁵⁵ CHVOSTA, O. *Superman: The American Nation and the Never-Ending Struggle*. Praha: Ústav anglofonních literatur a kultur, 2009, s. 39.

4 Komiks Superman: Rudá hvězda

4.1 Použité metody zkoumání

Nyní musíme nastínit metody, jejichž prostřednictvím se na dílo a jednotlivé postavy bude nahlížet. Mezi ty stěžejní řadíme kognitivní lingvistiku, konkrétně pak jazykový a kognitivní obraz světa, jak je patrné z názvu celé bakalářské práce, ale také sémantiku barev, která se při práci s komiksem přímo nabízí.

Kognitivní lingvistika nepovažuje metaforu za doménu básnického jazyka, nýbrž za součást přirozeného myšlení člověka. V teorii konceptuálních metafor se „...*chápe jako přirozená a neuvědomovaná součást lidského vnímání světa, každodenního prožívání, myšlení, zkušenostních struktur, a tedy též konceptualizace, pojmotvorných procesů.*“⁵⁶ Tyto metafory pak Lakoff a Johnson dále rozdělují na strukturní, orientační a ontologické. Strukturní metafory se vyznačují metaforickou strukturací jednoho pojmu na základě pojmu druhého (*Jeho kritika mířila přímo do černého.*),⁵⁷ orientační vycházejí ze zkušenosti člověka orientovat se v prostoru (*Cítím se skleslý.*),⁵⁸ a při používání ontologických metafor nahlížíme na události a činnosti jako na objekty (*Inflace nás zahání do kouta.*), na děje jako látky (*Jsem vyčerpán.*) a na stavy jako na nádoby (*Upadl do deprese.*)⁵⁹ Zvláštním typem ontologické metafory je pak personifikace, kdy fyzickým objektům přisuzujeme lidské vlastnosti.

Jiná metoda kognitivní lingvistiky, jazykový obraz světa, vychází předpokladu, že jazyk, kterým mluvíme, ovlivňuje, jakým způsobem chápeme, prožíváme, hodnotíme a sdílíme svět. Tyto „soudy o světě“ jsou pak fixovány v lidové etymologii, folklórních i uměleckých textech, či vtipech. „*Ve své základní poloze vychází jazykový obraz světa z perspektivy průměrného mluvčího daného jazyka (,naivní obraz světa‘). Bývá kladen do opozice k obrazu ,vědeckému‘ – někdy je s ním v rozporu (slunce vychází a zapadá, velryba*

⁵⁶ VAŇKOVÁ, I. *Nádoba plná řeči: člověk, řeč a přirozený svět*. Praha: Karolinum, 2007. Učební texty (Univerzita Karlova), 11, s. 69.

⁵⁷ LAKOFF, G., M. JOHNSON. *Metafory, kterými žijeme*. Brno: Host, 2002. Teoretická knihovna, 3., s. 16 – 17.

⁵⁸ Tamtéž, s. 26 – 27.

⁵⁹ Tamtéž, s. 40 – 67.

je velká ryba). *Může být nebezpečné, nerozlišujeme-li (jazykový, pojmový) obraz reality a realitu samu...*⁶⁰

Názvy barev jsou skupinou silně obsaženou v celkové kultuře, tudíž sledování jejich bohaté symboliky a sémantických konotací názvů nabízí zajímavý úhel pohledu na zkoumanou problematiku.⁶¹ Poté, co začaly vycházet první barevné komiksy, se rapidně zvýšil jejich prodej, ale i náklady. Bylo tak žádoucí přijít s opatřením na zlevnění a zefektivnění tisku. Začal se prosazovat tzv. model CMYK, který omezoval intenzitu tří základních barev (azurové, purpurové a žluté) a přidával k nim barvu černou. Jednotlivé barvy byly vybírány podle intenzity a vzájemného kontrastu a získaly tak novou ikonickou sílu – začaly symbolizovat jednotlivé postavy. Kromě nich však může barva v komiksu vyjádřit dominantní náladu, nebo dokonce zaujmout ústřední roli.⁶² Superhrdinské komiksy zpravidla barvami doslova hýří, je tedy žádoucí, abychom tuto skutečnost zohlednili a na jednotlivé barvy a jejich významy se zaměřili. To bude provedeno v nadcházejících kapitolách, kde na konkrétní příklady z komiksu *Superman: Rudá hvězda*, aplikujeme mimo jiné i poznatky z oboru sémantiky barev.

4.2 Představení komiksu

Komiks *Superman: Rudá hvězda* je počinem Marka Millara, skotského scénáristy komiksů, jako jsou například *Ultimates*, *Občanská válka*, nebo *Kick-Ass*. O jeho autorských kvalitách svědčí nejen to, že jsou jeho komiksy často filmově adaptovány,⁶³ ale i skutečnost, že se jedná o držitele Řádu britského impéria za zásluhy v oblasti filmu a literatury. První zamyšlení nad skutečnostmi odehrávajícími se v komiksu *Rudá hvězda* přišlo podle Marka Millara v jeho šesti letech: „*Red Son is based on a thought that flitted through my head when I read Superman #300 as a six year old. It was an imaginary story where Superman's rocket landed in neutral waters between the USA and the USSR and both sides were rushing to claim the baby. As a kid growing up in the shadow of the Cold War,*

⁶⁰ VAŇKOVÁ, I. Jazykový obraz světa. Kognitivně a kulturně orientovaná lingvistika. *iForum* [online]. Praha: Univerzita Karlova, únor 2007, [cit. 11. 5. 2016]. ISSN 1214-5726. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-3605-version1.pdf>

⁶¹ TOKARSKI, R. *Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004, s. 18.

⁶² McCLOUD, S. *Jak rozumět komiksu*. op. cit., s. 187 – 190.

⁶³ *Wanted* (2008), *Kick-Ass* (2010), *Kick-Ass 2* (2013), *Kingsman: Tajná služba* (2015), *Fantastická čtyřka* (2015) a *Captain America: Občanská válka* (2016).

the notion of what might have happened if the Soviets had reached him first just seemed fascinating to me.“⁶⁴ Millarova mnohaletá snaha o vydání komiksu s touto tematikou se završila až roku 2003, kdy v DC Comics v řadě Elseworlds poprvé vyšla *Rudá hvězda*, na které se podílel celý tým výtvarníků.⁶⁵

4.3 Stručný nástin děje

Superman tedy přistává na Ukrajině místo v kansaském Smallville. I zde má adoptivní rodiče, ačkoliv se jedná o prosté dělníky. Je vychován jako hrdý Sovět, sloužící komunistické ideologii, ale pořád je to ten stejný soucitný, férový a odvážný superhrdina, který nadevše miluje lidstvo. Stále poslouchá svůj supersluch a odpovídá na každé volání o pomoc. Neúnavně zachraňuje životy.

Navzdory tomu jsou zde určité rozdíly: nikdy se například nestane obryleným novinářem, jak bychom čekali, přestože noviny Daily Planet ve městě Metropolis existují i v *Rudé hvězdě*. Místo toho se vyhřívá na postu důstojníka v komunistické armádě. Jeho identita tak není tajemstvím osobním, ale státním, které vláda pomáhá skrývat. Obměnou prošla i uniforma, která nemá svůj proslavený kryptonský znak, ale štít s komunistickými symboly, srpem a kladivem. Superman nyní nebojuje za pravdu, spravedlnost a americký způsob života, ale je dělníkem, který bojuje Stalinovy bitvy za socialismus a mezinárodní expanzi Varšavské smlouvy. Po Stalinově smrti se Superman stává vůdcem Sovětů, čímž se dostáváme do situace, kdy „Muž z oceli“ nahrazuje jiného „Muže z oceli“. Superman vládne Svazu, který se postupně rozrůstá, až zabírá téměř celý svět, přičemž toho však dosahuje pouze diplomaticky, bez válek.

Problémy působí pouze Spojené státy, které se odmítají k Supermanovi přidat. Dostávají se tak do krize, ze které jim pomáhá Lex Luthor, i zde amorální génius a Supermanův úhlavní nepřítel, který se stává prezidentem Spojených států. Ty však nemohou nechat komunisty, aby vládli světu, i když se jeho většina jeví jako spokojená, a tak studená válka začíná být válkou opravdovou. Supermanova společnost je vytvořena jako utopická, a autor, který se snaží být nestranný, ukazuje, že není možné, aby jakákoliv utopie

⁶⁴ MILLAR, M. Red Son. In: *Superman Through The Ages* [online]. 2003 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://superman.nu/a/ges/redson/>

⁶⁵ Dave Johnson, Kilian Plunkett, Andrew Robinson a Walden Wong.

v praxi fungovala. Děj sledujeme ze Supermanovy perspektivy, který negativní stránku svého konání příliš nevnímá.

4.4 Vybrané postavy a jejich nový obraz

Jak jsme již mnohokrát zmínili, v komiksu je velice důležitá vizuální stránka. Proto se budeme zabývat vzhledem kostýmů jednotlivých hrdinů, jejich chováním v komiksu, i způsobem, jakým jsou hrdinové zobrazeni se zřetelem k odchýlkám oproti klasickým verzím. Než se však přesuneme k samotným postavám, je na místě pozastavit se nad zvláštnostmi, které komiks doprovázejí.

Skutečnost, že v tomto komiksu Superman nebude mít standardní zázemí, naznačuje už samotný název *Rudá hvězda*. Ústřední myšlenkou díla je otázka „Co kdyby Superman přistál na území Sovětského svazu, namísto amerického Kansasu?“, která je naznačená i slovní hříčkou *Red Son* použitou v originálním názvu komiksu. Tento výraz (v překladu rudý syn) se v angličtině vyslovuje stejně jako „Red Sun“ (rudé slunce), tedy v podstatě rudá hvězda. V komiksu je na tuto skutečnost kladen velký zřetel, a tak se s názvem značně operuje, ať už se jedná o názvy částí, ze kterých se komiks skládá (Rudá hvězda vychází, Rudá hvězda na vzestupu, Rudá hvězda pohasíná), nebo motiv rudého slunce Kryptonu versus žlutého pozemského. Název tak může značit i příchod rudého kryptonského slunce (Supermana) na Zemi.

Prostředí Sovětského svazu evokuje nejen všudypřítomné oslovení „soudruhu“, ale také nápisy v azbuce. Je zde místo i pro „pseudo-azbuku“, která je tvořena zrcadlově obrácenými písmeny a písmeny azbuky, která vzhledem připomínají písmena latinky.⁶⁶ Speciální font je použit i pro zachycení zvukové podstaty strojových promluv Brainiaca.⁶⁷

Děj odehrávající se v komiksu není úplně přesně ohraničen letopočty, z kontextu je však zřejmé, že se jedná o období studené války. Utvrzuje nás v tom i výskyt postav založených na reálném základu, a to jak vzhledem, tak i prostředím, ve kterém působí. Důležitou

⁶⁶ MILLAR, M. *Superman: Rudá hvězda*. Praha: BB/art, 2012, s. 144.

⁶⁷ Tamtéž, s. 108.

roli zde hraje Stalin, Supermanův mentor, ale také američtí prezidenti Eisenhower a Kennedy,⁶⁸ kteří naopak sympatizují s Lexem Luthorem.

4.4.1 Superman

O Supermanovi se poprvé dozvídáme od prezidenta Eisenhowera, který ve svém televizním projevu upozorňuje na skutečnost, že Rusko získalo novou zbraň, „...*mimozemského superčlověka oddaného komunistickým idejím, jehož samotná existence ohrožuje naši pozici supervelmoci...*“⁶⁹ Od samého počátku je tedy Superman vnímán jako hrozba, navzdory tomu, že se snaží konat dobro, ve víře, že bojuje za správnou věc. Konstatování, že je Superman mimozemského původu, vyřkne téměř každá postava v komiksu. On sám však i místy jako mimozemšťan působí, například když popisuje milostné vzplanutí Lois Luthorové, ke kterému přistupuje až technicky „...*zvýšený tep či nadbytečný mikron potu na její pokožce,*“⁷⁰ přestože situaci emocionálně vnímá „...*vzpomínka měřila pět a půl stopy a voněla Chanelem č. 5.*“⁷¹ Autor se tak vyhýbá kýčovitosti, která při podobných scénách v komiksech často nastává.

Objevují se i odkazy na klasického Supermana, jako je například jeho adoptivní matka Martha, která se se zděšením dozvídá o existenci Muže z oceli a děkuje Bohu za to, že její zesnulý manžel nemusí vidět svou zemi sraženou na kolena. Lex Luthor zase vyslovuje myšlenku, že by pravděpodobně byli se Supermanem přáteli, kdyby se nenarodil jako Sovět. Reference, která se zdá být nejzajímavější, je však beze slov. Jedná se o scénu, kdy tři lidé zvedají zelený automobil, jehož starší verzi drží nad hlavou Superman v prvním čísle *Action Comics*⁷². Totožný s obálkou prvního Supermana je i výbuch v pozadí a vyděšený muž s kravatou v popředí. V *Action Comics #1* Superman pronásleduje únosce Lois Laneové, jejich automobil dostihne, zvedne nad hlavu, a únosce z něj doslova vyklepe. Co se děje v *Rudé hvězdě* blíže specifikováno není, avšak můžeme se domnívat, že se scéna odehrála podobně, s tím, že namísto Supermana musí zakročít obyčejní lidé. Superman se již nestará o bezpečí všech obyvatel Země, ale jen těch ze Sovětského svazu,

⁶⁸ Prezidenta Kennedyho zde na cestách doprovází Norma Jeane Mortensonová, známější pod jménem Marilyn Monroe.

⁶⁹ MILLAR, M., op. cit., s. 11.

⁷⁰ Tamtéž, s. 23.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² SIEGEL, J., J. SHUSTER. *Action Comics #1*, op. cit., s. 9.

a tak jsou Američané odkázáni sami na sebe, popřípadě na alibistické zasilky humanitární pomoci, které však odmítají přijmout.

Superman se v *Rudé hvězdě* obléká do šedého kostýmu s červeným srpem a kladivem na hrudi, namísto kryptonského symbolu pro naději, což implikuje skutečnost, že onu naději zastupuje komunistická ideologie (příloha č. 19). Červený jednoduchý plášť a opasek oblečení doplňují. Je tedy zřejmé, že je oproti klasické verzi barevně minimalistický, a to i přes to, že se Supermanův oblek třikrát změní. V každé části komiksu s nárůstem jeho moci přibývají detaily, přesto však zůstává věrný šedé, červené a černé kombinaci. Paradoxně se však sám Superman za použití metafory nazývá „křiklavou cirkusovou figurkou.“⁷³

Jak jsme již zmínili, na Supermanově obleku jednoznačně převládá šedá barva. Ta zahrnuje hned několik významů od smutku, až po nudu či jednotvárnost. Též odráží intelektuální, citové a jiné nejasnosti věcí, lidí nebo jevů.⁷⁴ Taková charakteristika se na ruského Supermana zdá velice přesná, jelikož neustále zpochybňuje své jednání, jak ve vztahu k ženám, tak i ke světu samotnému. Jednotvárnost pak můžeme spatřovat v uniformě, kterou obléká. Červená barva, ve které jsou vyvedené detaily kostýmu, je symbolem narození a velkých činů. Bývá také spojována s krví a ohněm, které zase symbolizují aktivní život, chtíč, boj a vítězství,⁷⁵ což jen dokazuje její použití ve stěžejní bojové scéně komiksu, která je laděná právě do červena (příloha č. 20).⁷⁶

4.4.2 Batman

Batman představuje v komiksu *Superman: Rudá hvězda* teroristu bojujícího pod rouškou tmy proti režimu v čele se Supermanem. Ten ho charakterizuje následovně: „*Batman: prvek chaosu v mém světě dokonalého řádu. Temná strana sovětského snu. Přisuzovali mu totožnost tisíce různých disidentů. Považovali ho za ducha. Živého i mrtvého. Symbol vzpoury, který pohasne jedině se zkázou systému. Anarchie v černém.*“⁷⁷ Motivy Batma-

⁷³ MILLAR, M., op. cit., s. 18.

⁷⁴ TOKARSKI, R., op. cit., s. 57 – 58.

⁷⁵ Tamtéž, s. 78 – 79.

⁷⁶ MILLAR, M., op. cit., s. 92 – 96.

⁷⁷ Tamtéž, s. 68.

nova jednání jsou i zde zapříčiněny vraždou rodičů, tentokrát rukou Stalinova syna a později Supermanova rádce i zrádce Pjotra Roslova. V případě rodičů se však nejedná o majitele impéria, avšak o disidenty odsuzující Supermana. V jejich tendencích tedy Batman, jehož skutečné jméno v komiksu není uvedeno, pokračuje podobně, jako v klasické verzi převzal odkaz Wayne Enterprises.

Za pomoci svých přívrženců se Batman snaží svrhnout Supermana a osvobodit tak Sověty od komunismu. V boji za tuto ideu se neváhá spojit s vrahem svých rodičů a nakonec spáchat sebevraždu namísto toho, aby se stal Supermanovým robotem, jako všichni, jimž nebyl režim po vůli. V jednom z panelů pak můžeme vidět „netopýří úklidovou čet“ vytvořenou právě z Batmanových pomocníků, které Superman přetvořil v robotické sluhly. Ti jsou oděni v kostýmech evokujících klasické batmanovské komiksy.

Batman samotný se jako tradičně obléká celý do černého, jeho kostým se liší pouze použitím praktické ušanky, která odkazuje na chladné sovětské počasí (příloha č. 21). Zajímavější, než černé oblečení, kde by zvolená barva spíše než zlo či smrt mohla symbolizovat noc, tajemství, snahu o izolaci či smutek,⁷⁸ jsou panely, ve kterých Batman vystupuje. Ty jsou ve většině případů hodně tmavě zbarvené, často pak s nádechem do černa či fialova, nebo přímo fialové.⁷⁹ Tato barva implikuje podobné jevy jako barva černá, tedy smutek a smrt, zároveň však touhu,⁸⁰ pravděpodobně po pomstě, jelikož všechny fialové panely v komiksu souvisí se smrtí Batmanových rodičů.

4.4.3 Wonder Woman

Diana, princezna z Themysciry se nám poprvé představuje na plese, kde tančí se Supermanem. Jeho odlišnost od jiných mužů jí imponuje a navzdory klasické verzi, kdy muže odmítá, v Supermanovi nachází zalíbení a stává se jeho „*vyslankyní mezinárodního míru*.“⁸¹ Tohoto míru má pak docílit tak, že své laso pravdy bude využívat k vnucování komunistické ideologie nepřítelům.

⁷⁸ TOKARSKI, R., op. cit., s. 44 – 56.

⁷⁹ MILLAR, M., op. cit., s. 84 – 87.

⁸⁰ TOKARSKI, R., op. cit., s. 138 – 139.

⁸¹ MILLAR, M., op. cit., s. 73.

Velká chvíle pro Wonder Woman přichází, když ji unese Batman za účelem vylákání Supermana, obrátí proti ní vlastní zbraň a spoutá ji lasem. Ta feministicky založená žena, kterou známe od roku 1941, tak klečí na kolenou s krkem ovázaným lasem, na jehož druhém konci stojí Batman – muž. Následuje však další paradox, a to v části, kdy své magické laso kvůli jinému muži, Supermanovi, trhá, a připravuje se tak o většinu životní síly. Zde přichází zlom v jejím dosavadním uvažování, protože zjišťuje, že pro Supermana její oběť vůbec nic neznamena. Jak jsme již jednou uvedli, Superman není úplně emocionálně založený, a tak náklonnost a čin, který Wonder Woman z lásky k němu provedla, nechápe. Diana se tedy vrací zpátky na Themysciru a na muže, zejména na Supermana, zanevře.

U Wonder Woman je kladen velký důraz na oblečení, které, ač v komiksu vystupuje jen na několika stranách, neustále obměňuje, a promlouvá k nám i skrze něj. Úplně poprvé ji vidíme v jednoduchých splývavých šatech řeckého typu, v bílé barvě. Ta je považována za barvu čistoty, vznešenosti, krásy a dokonalosti,⁸² a tak také sama Diana působí, do chvíle, než je okouzlena Supermanem a je odhodlána obléci svůj bojový oděv. Ten je téměř totožný s tím klasickým, avšak je vyveden v Supermanových barvách, šedé, červené a černé (příloha č. 22). Je zřejmé, že jsou barvy zvoleny tak, aby ladily s oblekem Supermana, přesto se i zde dají použít některé poznatky z oblasti sémantiky barev. Šedá by v tomto případě mohla znamenat nejistotu ve vztahu k Supermanovi a smutek z nena-
plněné lásky. To se totiž zdá být jediným problémem, kterým se Wonder Woman ve svých scénách zabývá. Červené doplňky pak stejně jako u Supermana značí chtíč, tentokrát však zřejmě i ten sexuální, a touhu po boji a vítězství, což je vzhledem k jejímu amazonskému původu zřejmé. Černá, barva smutku, je pak použita na hvězdách a kovovém orlovi, který je v této verzi dvouhlavý, a má zastupovat ruský státní symbol.

Od chvíle, kdy je Wonder Woman zklamaná Supermanovým chováním, se objevuje v obklopení fialové barvy. Zprvu leží v posteli pod fialovou přikrývkou, později obléká šaty stejné barvy. Již jsme uvedli, že fialová zastupuje kromě smutku, který Diana v těchto scénách jistě prožívá, i touhu. Opět se pravděpodobně jedná o touhu po pomstě, v níž doufá i Lois Luthorová, která v této scéně Dianu na Themyscire navštěvuje za účelem spiknutí proti Supermanovi.

⁸² TOKARSKI, R., op. cit., s. 48.

Diana s Loisiným návrhem souhlasí, a tak obléká další kostým, tentokrát ve stylu antických válečníků. I na tomto druhém bojovém obleku je červená samozřejmostí, tentokrát je však místo ponurých odstínů šedé a černé doplněna o zlatou, symbol dokonalosti, radosti, krásy a bohatství.⁸³ Wonder Woman tak dokončuje svou cestu k oproštění se od Supermanova vlivu a vrací se ke svým kořenům.

4.4.4 Lois Luthorová

Lois Luthorová, postava tradičně známá pod dívčím jménem Lois Laneová, je v tomto příběhu manželkou geniálního vynálezce Lexe Luthora (příloha č. 23). Přestože se na první pohled může zdát zastíněná všemožnými superhrdiny a superpadouchy, v komiksu zastává důležitou roli a působí v něm od začátku až do konce. Stává se tak prostředníkem mezi komiksem a obyčejným čtenářem, protože jako jediná z hlavních postav má na celý příběh náhled běžného člověka.

Lois není úplně šťastná ve svém manželství, protože Lex upřednostňuje především svou práci. Upozornuje ji na to i šéfredaktor Daily Planet, Perry White, načež mu odpovídá: „*Lex je celkem normální. Čas od času.*“⁸⁴ Ve chvíli, kdy se rozhodne svého manžela navštívit, sledujeme zbarvení všech panelů do zelena. Tato barva běžně implikuje pocity radosti, naděje a odpočinku,⁸⁵ avšak rozdělení jednotlivých odstínů podle D. L. Melly nabízí mnohem více prostoru pro aplikaci na náš konkrétní počin. Tmavě zelená, která v rozmluvě Lois a Lexe dominuje, podle ní představuje emocionální chaos, nedostatek pochopení, pocit podráždění a nedostatek emoční stability.⁸⁶ Tyto pocity se v případě Lois rozhodně odehrávají, a tak v průběhu celého komiksu hledá útěchu v myšlenkách na Supermana, který ji při útoku na Metropolis zachraňuje. Lois na rozdíl od klasického ztvárnění zjevně muži nijak nepohrdá, je sice kariéristkou, ale za svou práci je náležitě oceňována, a později se stává šéfredaktorkou a držitelkou Pulitzerovy ceny. Spíše než snahu o uznání v pracovní oblasti tak sledujeme její marnou snahu o uznání v oblasti osobní.

⁸³ TOKARSKI, R., op. cit., s. 105.

⁸⁴ MILLAR, M., op. cit., s. 77.

⁸⁵ TOKARSKI, R., op. cit., s. 130 – 133.

⁸⁶ Tamtéž, s. 134.

V oblékání Lois střídá dvě barvy, a to růžovou a fialovou. Již víme, že fialová znamená především touhu, v tomto případě po Supermanovi, ale možná též po zájmu ze strany manžela. Růžová pak bývá spojována s krásou ženského těla, vyvolává však i konotace tepla, radosti a optimismu. Protože se však Lois nijak zvlášť optimisticky neprojevuje, jedná se pravděpodobně o první z významů růžové barvy.

I ve scénách s Lois Luthorovou můžeme vidět odkazy na skutečnosti z DC univerza, konkrétně strana 76 jimi překypuje. Poznáváme zde Olivera Queena, hrdinu Green Arrowa, zde však reportéra Daily Planet a držitele Pulitzerovy ceny, a Iris West, nebo West-Allen (zda je již vdaná z panelu není zřejmé), která zmiňuje Barryho Allena (Flashe) a jeho zlozvyk pozdních příchodů navzdory skutečnosti, že je jeho superschopností rychlost. Krátce zde vystupuje také Loisina sestra Lucy, která se zastává Luthorem zorganizovaného zrušení Daily Planet.

4.4.5 Lex Luthor

Arogantní génius. I tak by se dal popsat charakter Lexe Luthora, vynálezce a manžela Lois Luthorové. Hned od prvního panelu, kde se objevuje, dává tento zrzavý vědec najevo, že je všem nadřazený, a zřejmě i proto se domnívá, že zničit Supermana mu nebude činit větší potíže: „*Řešení problémů je pro mě jako jídlo a dýchání – a ten Superman, který vám dělá tak těžkou hlavu, je také pouhý problém. Jen další oříšek.*“⁸⁷ Vytváří tedy obdobu klasického záporáka Bizzara, jehož schopnosti vycházejí z těch Supermanových. Skutečnost, že jeho výtvar neuspěje, ho však nerozruší natolik, jako to, že jej Superman poráží v šachu. Okamžitě tak „pozastavuje manželství“, rezignuje v práci a zabíjí osoby znalé jeho vědeckých postupů. K manželství tedy přistupuje jako k zaměstnání, ze kterého je možno dát výpověď: „*Naše manželství je s okamžitou platností pozastaveno s trváním na dobu neurčitou.*“⁸⁸ Stejně tak se staví k lidskému životu, kdy „*ukončit pracovní poměr*“⁸⁹ je u něj synonymem pro „zabít“. Lidmi obecně totiž Luthor pohrdá a považuje je pouze za prostředky k dosažení svých cílů.

⁸⁷ MILLAR, M., op. cit., s. 15.

⁸⁸ Tamtéž, s. 52.

⁸⁹ Tamtéž.

Supermanovi tedy vyhláší veřejnou válku, a jeho prvním činem v ní, je spolupráce s extrémně inteligentním androidem Brainiacem, který po vzoru zmenšení Kandoru⁹⁰ v klasické verzi, zmenšuje Stalingrad. Následně spojuje síly s prezidentem Kennedym, který v proslulé Oblasti 51 objevuje ztroskotanou loď jednoho z Green Lanternů, členů takzvané vesmírné policie. Plán, který na základě tohoto objevu Luthor vytváří, pojmenuje „Projekt s kódovým označením Zelené světlo je největší nadějí za téměř půl století, že se nám tu přerostlou hříčku přírody podaří nakopat do její latexem obtažené nezníčitelné zadnice,“⁹¹ čímž paroduje tajné šifry známé ze špionážních filmů.

V boji za zničení Supermana a navrácení přirozenosti světu nakonec díky své inteligenci vítězí a ukazuje, že veškerá nenávist pramenila z touhy vykonat „vyšší dobro“, které se následně projevuje vymýcením nemocí a dlouhověkostí.

V části Rudá hvězda vychází, obléká Lex Luthor šedobílý laboratorní oblek (příloha č. 24), který s nárůstem moci (podobně jako u Supermana) mění za kvalitní obleky v šedých nebo modrých odstínech. Modrá symbolizuje dokonalost, moudrost a spravedlivost,⁹² vlastnosti, kterými má Luthor jako vážená osoba oplývat. Na návštěvu Supermanovy pevnosti, k jejímuž odemčení „Muž z oceli“ používá absurdně veliký klíč, pak volí oranžovou kombinézu. Tato barva je spojována jak se sluncem, tak i s ohněm, a je symbolem tepla a radosti.⁹³ Luthor při své návštěvě skutečně působí až rozjíveně a navíc kontrastuje se Supermanovým zimním palácem.

Jako je v tomto komiksu pro Batmana charakteristická fialová barva, Lexe Luthora, častěji než jiná, obklopuje barva zelená. Jedná se spíše o její jasný odstín, který může značit nadměrnou závislost na druhých, emocionální napětí, či pocit, že na svých bedrech člověk nese i zátěž jiných lidí.⁹⁴ Protože se zelená objevuje ve spojitosti s laboratořemi a výzkumy, jsou tyto výše jmenované pocity velmi pravděpodobné.

⁹⁰ Hlavní město Kryptonu.

⁹¹ MILLAR, M., op. cit., s. 115.

⁹² TOKARSKI, R., op. cit., s. 120.

⁹³ Tamtéž, s. 165.

⁹⁴ Tamtéž, s. 134.

4.5 Vybrané jazykové prostředky v díle

Komiks *Superman: Rudá hvězda* je velice bohatý na **ironii**, **satiru** i prvky **parodie**, přestože se prvoplánově o parodii nejedná. Například v Batmanových promluvách je sarkasmus všudypřítomný, a navíc umocněný kresbou v podobě křečovitých šklebů. „*Hlavně že v noci klidně spíš, soudruhu,*“⁹⁵ prohlašuje po nastražení výbušniny.

Další příklady výše zmíněných jevů:

- „...*protože se objevil velkolepý Superman a začal zachraňovat kočky ze stromů.*“⁹⁶
- „...*na tebe dává pozor mimozemšťan, který dokázal chytat střely v letu, už když byl nemluvně?*“⁹⁷
- „*Kde je Brainiac? Na vánočních nákupech v Macy's, Supermane.*“⁹⁸
- „...*když si v Indočíně uprdne komár, tenhle náš tvrd'ák to uslyší.*“⁹⁹

V textu dále nalezneme velké množství **metafor**:

metafory ontologické: „...*natrvalo ho zbavím i inflace.*“¹⁰⁰

„...*zahlédl budoucnost, kterou nedokázal unést.*“¹⁰¹

„*A hry pomáhají promazat kolečka mého mozku.*“¹⁰²

metafory orientační: „...*dostat se ve straně na vrchol.*“¹⁰³

„*Jaký měl Lex Luthor cíl?*“¹⁰⁴

„*Že jsem dosáhl vrcholu před třicítkou?*“¹⁰⁵

metafory strukturní: „*Partajní králotvůrci kolem mě již kroužili...*“¹⁰⁶

⁹⁵ MILLAR, M., op. cit., s. 64.

⁹⁶ Tamtéž, s. 32.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž, s. 58.

⁹⁹ Tamtéž, s. 42.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 15.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 48.

¹⁰² Tamtéž, s. 15.

¹⁰³ Tamtéž, s. 36.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 59.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 27.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 49.

„Čas plynul...“¹⁰⁷

„...ukončil pracovní poměr...“¹⁰⁸

Personifikace:

„...vzpomínka měřila pět a půl stopy a voněla Chanelem č. 5.“¹⁰⁹

„Svazek podpurných kabelů zasténal a praskl.“¹¹⁰

Anafora:

„Každý obličej v davu. Každý uher na každém obličejí každého jásajícího dělníka.“¹¹¹

„Voják vždy poslouchá rozkazy. Voják zná a nenávidí svého nepřítele. Voják bojuje a zabíjí pouze pro svůj národ...“¹¹²

Přirovnání:

„Jsmo jak jeho domácí mazlíčci.“¹¹³

„Soustředí se hůř než spastické dvouleté dítě.“¹¹⁴

„Řešení problémů je pro mě jako jídlo a dýchání...“¹¹⁵

4.6 Shrnutí

V této části bakalářské práce jsme analyzovali konkrétní komiks *Superman: Rudá hvězda*, na nějž jsme aplikovali poznatky z oborů kognitivní lingvistiky a sémantiky barev. Poukázali jsme na odlišnosti od klasických verzí jednotlivých postav a sledovali změny v jejich chování i vzhledu, jak jsme si v kapitole 4. 4 *Vybrané postavy a jejich nový obraz* vytyčili.

¹⁰⁷ MILLAR, M., op. cit., s. 101.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 52.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 23.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 21.

¹¹¹ Tamtéž, s. 25.

¹¹² Tamtéž, s. 19.

¹¹³ Tamtéž, s. 64.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 26.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 15.

Podle očekávání jsme zjistili, že kreativní počín Marka Millara na všechny postavy nahlíží v úplně novém světle. Příběh, kde je Superman zobrazen jako diktátor, není na komiksové scéně ničím novým, a speciálně sociální a historické kontexty jsou již dlouho oblíbenou zábavou autorů komiksů. To, co však dělá *Rudou hvězdou* unikátní, je způsob, jakým autor zkoumá celkový vztah mezi Supermanem a Lexem Luthorem a jejich vlastní morální kódy. Nic není černobílé, charaktery se nedělí na záporné a kladné, a mezi vši parodií, satirou a nečekanými zvraty, nacházíme i poměrně silný příběh, obohacený o skryté významy, bohatý jazyk, a odkazy na jiné komiksy.

5 Superman včera, dnes a zítra

Nedílnou součástí bakalářské práce je projekt, který byl zamýšlen tak, aby práci doplňoval, nikoli aby byl jejím základním stavebním kamenem. Konkrétně se pak jedná o přednášku a módní přehlídku, která by byla, za předpokladu nižších nákladů, uspořádána v prostorách Univerzity Hradec Králové. Toto netradiční spojení bylo zvoleno z prostého důvodu. Celou prací se prolíná téma aktuálnosti komiksu, a tak bylo hlavní myšlenkou přenést komiks do reality. Pokud je tedy komiks tvořen grafickou složkou, předvedme vizuální show. Je-li tvořen písmem, pak tedy mluvmé.

Pro celý program je klíčový obsah přednášky, který by měl vycházet z této bakalářské práce. Konkrétně by se pak mělo jednat o zkrácené kapitoly 2 *Stručná historie komiksu* – 3. 3. 3 *Wonder Woman* a 4. 2 *Představení komiksu* – 4. 4. 3 *Wonder Woman*, které návštěvníky uvedou do problematiky superhrdinského komiksu a zasvěťí i úplně nováčky v oboru. Do programu zařazujeme i komiks *Rudá hvězda*, abychom ukázali, že se supermanské téma v současnosti zpracovává i jinde, než jen na plátcích kin. Mluvená část by se pak měla prolínat s částí módní, a to tak, že ve chvíli, kdy bude obsahem přednášky například *Wonder Woman*, modelka, oblečená v jejím kostýmu, model vynese, a názorně si ukážeme, proč zrovna takto její kostým vypadá. Tímto způsobem se vystřídají postavy Supermana, Batmana a zmiňované *Wonder Woman*. Lois Laneovou/Luthorovou a Lexe Luthora jsme pro malou názornost z programu vyřadili a zmíníme se o nich jen okrajově.

Poté, co přejdeme k přednášení o komiksu *Superman: Rudá hvězda*, absolvujeme předvádění kostýmů znovu, avšak v sovětských verzích. Následovat bude shrnutí poznatků a samostatná přehlídka, ve které uvidíme modely večerních šatů, inspirované třemi zmiňovanými hrdiny v jejich klasické podobě.

5.1 Finanční zajištění projektu

Prvním krokem v uspořádání plánované akce je zjištění, zdali si ji vůbec můžeme dovolit. V našem případě jsme si bohužel odpověděli záporně. Náklady na kostýmy jsou příliš velké, a grant, o který jsme žádali s vedoucím práce, nám nebyl poskytnut. Cena všech kostýmů byla vyčíslena na 3 600 Kč a cena všech večerních šatů, kterých jsme naplánovali deset, pak na cca 15 000 Kč. Celkem tedy přibližně 18 600 Kč. Mezi ostatní náklady počítáme tisk, do kterého bychom, z důvodu nákupu nových cartridgí, investovali 1 000 Kč, a zanedbatelnou částku na výrobu občerstvení.

Protože na akci bylo plánováno pouze dobrovolné vstupné, rozhodli jsme pro dražbu předváděných modelů. Podle provedeného průzkumu, kterým se zabývá následující kapitola, však o tuto skutečnost nebyl předpokládán zájem, a proto bychom se, v případě konání akce, od této myšlenky odchýlili, a zřídili přímý prodej na vyžádání účastníků.

Projekt by se dal samozřejmě vymyslet mnohem levněji, avšak obavy o snížení kvality kostýmů a tudíž okamžitý přechod ke kýčovitosti, byly natolik velké, že jsme od akce ustoupili. V rámci bakalářské práce však projevujeme snahu o detailní rozplánování stejným způsobem, jako kdyby se projekt uskutečnit měl.

5.2 Průzkum zájmu

Ke zjištění, zda by o projekt takového typu byl vůbec zájem, jsme využili dotazníky. Bylo vytvořeno několik jednoduchých uzavřených otázek s možnostmi ano/ne, z důvodu přesnějšího vyhodnocení (příloha č. 25). Tyto krátké dotazníky pak byly pomocí sociální sítě *Facebook* sdíleny jak na osobních profilech zainteresovaných osob, tak i ve skupinách týkající se Univerzity Hradec Králové a její pedagogické fakulty.

Průzkumu se zúčastnilo 70 respondentů, převážně ve věku 19 – 25 let (příloha č. 26), z nichž 61,4 % uvedlo, že by takovou akci byli ochotni navštívit (příloha č. 30), přičemž se většina z těchto respondentů o komiks zajímá a čte jej (příloha č. 28). Překvapivý je však zájem respondentů, kteří pouze sledují filmové adaptace (příloha č. 29), kdy by 75 % z nich akci uvítalo. 5,7 % respondentů by se události zúčastnilo, navzdory tomu, že komiks nečtou ani nesledují.

Na otázku týkající se zmiňované koupě některého z předváděných modelů odpovědělo kladně 34,3 % (příloha č. 31), z toho 62,5 % jsou ženy.

5.3 Organizace projektu

5.3.1 Místo konání

Poté, co jsme se ujistili, že by o akci byl dostatečný zájem, musíme začít uvažovat nad organizací celého projektu. Místem konání akce by měl být vestibul Objektu společné výuky Univerzity Hradec Králové, o jehož zarezervování by bylo třeba zažádat, stejně tak, jako o zapůjčení reproduktorů, projektoru a plátna, na kterém by se promítala prezentace a následné ukázky návrhů modelů. Vestibul byl zvolen z taktických důvodů, aby potenciální kolemjdoucí, který nezaznamená vlnu propagace, mohl akci navštívit i navzdory tomu, že již bude v plném proudu.

5.3.2 Modely

Jak jsme již zmiňovali, přehlídková část se bude zprvu prolínat s částí přednáškovou, avšak v závěru akce bude módní přehlídka i samostatně. Pro prolínající se část jsme naplánovali vytvořit šest kostýmů, neboli tři postavy ve dvou verzích. Tyto kostýmy vycházejí jednak z tradičních verzí zmiňovaných postav, a jednak z komiksu *Superman: Rudá hvězda*. Večerní šaty, které budou předváděny samostatně v závěru akce, jsou pak inspirovány pouze klasickými verzemi jednotlivých superhrdinů.

Návrhy kostýmů i šatů (přílohy č. 32 – 34) jsou vytvořeny absolventkou Střední školy propagační tvorby a polygrafie ve Velkém Poříčí, Janou Kolářskou, která byla oslovena

pro své výtvarné schopnosti. Další spolupráce by pak proběhla se studentkou oboru Literární dokumentaristika a teorie čtenářství na Univerzitě Hradec Králové, Martinou Plíškovou, která by podle návrhů oblečení ušila. Na základě ceny látek jsme jeden kostým vyčíslili na cca 600 Kč a jedny šaty na cca 1 500 Kč.

5.3.3 Modelové/Modelky

Pro předvádění zmiňovaných modelů je stěžejní účast modelů a modelek. Za tímto účelem byli osloveni studenti oboru Literární dokumentaristika a teorie čtenářství na Univerzitě Hradec Králové, kteří účast na projektu s nadšením uvítali. Tito modelové a modelky pak budou své modely předvádět na mole, které vytvoříme z dřevěných palet.

5.3.4 Občerstvení

Protože je konání akce plánováno přibližně na hodinu, rozhodli jsme se pro uspořádání drobného občerstvení. To by spočívalo v upečení sladkých cupcakes, v barvách vztahujících se k tématu, organizátorkou projektu. Jednalo by se pravděpodobně o tři druhy, kdy by každý barvami i svým zdobením představoval jednoho z hrdinů. Tyto zákusky by pak byly umístěny na stolečcích podél improvizovaného mola.

5.4 Propagace

V dnešní době sociálních sítí by proběhla propagace zejména na *Facebooku*, jako v případě dotazníků, kde by byla dva týdny před konáním akce vytvořena skupina s názvem projektu a informovala by o nadcházející akci. Tato skupina by pak byla nadále sdílena mezi studenty Univerzity Hradec Králové a skupiny *Univerzita Hradec Králové, UHK PDF a Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové*.

Kromě virtuálních pozvánek byly svépomocí v programech *Microsoft PowerPoint* a *Malování* vytvořeny pozvánky papírové (příloha č. 35), které by za předpokladu, že by se akce uskutečnila, byly na domácí tiskárně vytištěny na kartičky o rozměrech 10 x 15 cm,

a rozneseny po univerzitě týden před konáním akce. Tyto pozvánky by pak byly v dopoledních hodinách v den uskutečnění projektu rozdávány modelkami v kostýmech kolemjdoucím, abychom na akci dostatečně upozornili.

5.5 Průběh projektu

Poté, co se návštěvníci akce usadí u stolečků s občerstvením, přichází organizátorka projektu v jedné z večerních rób ušitých pro tuto příležitost. Představí se, uvítá návštěvníky, poděkuje za jejich účast, a osvětlí důvod konání akce. Plynule přejde k obecným informacím o komiksu a lehce nastíní jeho historii. V pozadí se promítají obrázky k tématu a stěžejní body přednášky. Přichází čas na představení Supermana. V klasickém oblečku po mole z palet kráčí model převlečený za tohoto hrdinu, zatímco organizátorka projektu hovoří o jeho vzniku, charakteristických vlastnostech a specifikách jeho kostýmu. „Superman“ odchází a na jeho místě se objevuje „Batman“. Dozvídáme se spoustu informací i o této postavě, a v zápětí již přichází „Wonder Woman.“ Celý koloběh je pak absolvován ještě jednou v sovětských kostýmech, když se organizátorka dostává ke komiksu *Superman: Rudá hvězda*. Poté, co je celý přednáškový program shrnut do několika nejdůležitějších vět, je vyčleněn prostor pro případné dotazy návštěvníků.

Druhou část plánované akce oznámí první tóny doprovodné hudby ze zapůjčených reproduktorů. Přichází modelka v šatech inspirovaných Supermanem. Na plátně se objevují obrázky hrdiny, kterým je model inspirovaný, a návrhy, podle kterých byl ušit. Poté se již na mole střídavě objevují zástupkyně Batmana a Wonder Woman, a prezentují své honosné róby opět s doprovodným promítáním. Po vynesení všech modelů se dobrovolníci v róbách i kostýmech znovu vrací na molo v závěrečném defilé, které uzavírají návrhářka a švadlena, společně s organizátorkou projektu. Ta se s návštěvníky loučí, ještě jednou děkuje za účast, a informuje o možnosti zakoupení jednotlivých modelů po skončení přehlídky.

5.6 Shrnutí

Cílem projektové části, stejně tak jako cílem celé bakalářské práce, bylo poukázat na aktuálnost komiksů. Zvolili jsme proto netradiční spojení odborné přednášky a módní přehlídky, a upozornili tak na přesah komiksů do běžného života. Přednášková část by v případě uskutečnění projektu vycházela z výše jmenovaných kapitol a v části přehlídkové bychom viděli jak superhrdinské kostýmy, tak i večerní šaty, k čemuž odkazuje i samotný název projektu *Superman včera, dnes a zítra*, kdy „včerejším“ rozumíme ukázkou klasických superhrdinských kostýmů, „dnešním“ ukázkou kostýmů z komiksu *Superman: Rudá hvězda*, a „zířejším“ honosné večerní róby inspirované Supermanem, Batmanem a Wonder Woman v jejich typických barvách.

Projekt jsme naplánovali jak po stránce finanční, tak i organizační, se zřetelem na výsledky dotazníků, které jsme v rámci projektu zhotovili. Z nich vyplynulo, že by návštěvnost, pokud by se akci podařilo zafinancovat, byla obstojná, přičemž by několik osob dokonce zvažovalo koupi některého z předváděných modelů. Vezmeme-li tuto skutečnost na vědomí, můžeme, za předpokladu jeho průběhu podle kapitoly 5. *5 Průběh projektu*, považovat projekt za teoreticky úspěšný.

6 Závěr

V úvodu bakalářské práce jsme se zaměřili na vývoj komiksového žánru a vybraných postav. Nastínili jsme základní fakta z bohaté historie komiksu a zjišťovali, čím tento žánr dodnes přitahuje čtenáře. Jednotlivé postavy jsme pak za pomoci publikací uvedených v seznamu použité literatury podrobili detailnímu zkoumání, a na konkrétních příkladech dokazovali důvody jejich oblíbenosti.

Cílem tohoto zkoumání tedy bylo poukázat na skutečnost, že i v dnešní době mají superhrdinské komiksy dospělé čtenáře čím oslovit, navzdory skutečnosti, že jsou mnohdy vnímány jako četba pro děti, a také navzdory tomu, že se jejich hlavní hrdinové „recyklují“ už po desetiletí. I z tohoto důvodu byl pro názornou ukázkou vybrán právě komiks o Supermanovi, který je hrdinou nejstarším, a proto je zde největší pravděpodobnost, že již čtenáře nezaujme.

Za použití metod kognitivní lingvistiky a sémantiky barev jsme nahlíželi na konkrétní počín *Superman: Rudá hvězda* od Marka Millara. Poznatky nabyté v předcházejících kapitolách jsme využili k porovnání obrazu klasických hrdinů a hrdinů Millarových. Zaměřili jsme se na jejich obecné charakteristiky, vzhled, použitý bohatý jazyk, a zejména pak na práci s barvami, která se pro toto konkrétní dílo ukázala být stěžejní. Všimli jsme si však i referencí na známé postavy z historie či komiksu, které dílo obohacují, a ujistili se, že supermanské téma je rozhodně stále aktuální.

Nadčasovost komiksu pak byla i hlavním tématem projektové části bakalářské práce, která se skládá z přednášky a módní přehlídky. Cílem přednáškové části by bylo uvést posluchače do problematiky za použití poznatků vycházejících z této práce, módní přehlídka by pak zdůraznila vizuální stránku komiksu a jeho přesah do jiných odvětví. Projekt je navzdory neúspěšné realizaci detailně rozplánován, a to včetně materiálů, které jsou k nahlédnutí v sekci příloh.

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

1. CHVOSTA, Ondřej. *Superman: The American Nation and the Never-Ending Struggle*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta. Ústav anglofonních literatur a kultur, 2009. (Bakalářská práce).
2. ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2006. ISBN 80-7203-706-4.
3. EISNER, Will. *Comics and sequential art: principles and practices from the legendary cartoonist*. New York: W. W. Norton & Company, 2008. ISBN 978-0-393-33126-4.
4. GREBO, Mladen. *Zobrazení rozdílů ve společenských hodnotách, citění a postojích prostřednictvím comicsu*. Praha: Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd, 2008. (Diplomová práce)
5. GROENSTEEN, Thierry. *Stavba komiksu*. Vyd. 1. Brno: Host, 2005, ISBN 80-7294-141-0.
6. KRUML, Milan. *Comics: stručné dějiny*. 1. české vyd. Praha: Martin Trojan – 3-JAN, 2007. ISBN 978-80-86839-12-7.
7. LAKOFF, George, Mike JOHNSON. *Metafory, kterými žijeme*. Vyd. 1. Brno: Host, 2002. Teoretická knihovna, 3. ISBN 80-7294-071-6.
8. McCLOUD, Scott. *Reinventing comics: How Imagination and Technology Are Revolutionizing an Art Form*. First Perennial edition. New York, NY: Perennial, 2000. ISBN 0-06-095350-0.
9. McCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. 1. vyd. v českém jazyce. Brno: BB/Art, 2008. ISBN 978-80-7381-419-9.
10. MILLAR, Mark. *Superman: Rudá hvězda*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2012. ISBN 978-80-7461-055-4.
11. FILIPOVÁ, Marta, ed., Matthew RAMPLEY, ed. *Možnosti vizuálních studií: obrazy – texty – interpretace*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-26-8.
12. ROMAGNOLI, Alex S., Gian S. PAGNUCCI. *Enter the Superheroes: American values, culture, and the canon of superhero literature*. Lanham: Scarecrow Press, 2013. ISBN 978-0-8108-9171-5.

13. SMITH, Matthew J., ed., Randy DUNCAN, ed. *Critical approaches to comics: theories and methods*. 1st pub. New York: Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-88555-3.
14. TOKARSKI, Ryszard. *Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie*. Wyd. 2. rozszerzone. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. ISBN 83-227-2247-8.
15. VAŇKOVÁ, Irena. *Nádoba plná řeči: člověk, řeč a přirozený svět*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. Učební texty (Univerzita Karlova), 11. ISBN 978-80-246-1122-8.

Elektronické zdroje

1. MILLAR, Mark. Red Son. In: *Superman Through The Ages* [online]. 2003 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://superman.nu/a/ges/redson/>
2. SIEGEL, Jerry, Joe SHUSTER. Action Comics #1. In: *Reading room* [online]. Detective Comics, 1938 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://reading-room.net/Action1/Action1Cover.html>
3. SIEGEL, Jerry, Joe SHUSTER. Superman Comes To Earth. In: *Reading Room* [online]. 1939 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://reading-room.net/SupermanDailiesOrigin/SupermanDailiesOriginCover.html>
4. VAŇKOVÁ, Irena. Jazykový obraz světa: kognitivně a kulturně orientovaná lingvistika. *iForum* [online]. Praha: Univerzita Karlova, únor 2007, [cit. 2016-05-11]. ISSN 1214-5726. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-3605-version1.pdf>

Seznam příloh

Příloha č. 1: ukázka komiksových bublin (obrázek)

Bigredhair.com: File: McCloud_balloonsB.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://www.bigredhair.com/work/McCloud_balloonsB.jpg

Příloha č. 2: egyptské nástěnné malby (obrázek)

Simonak.eu: File: 1_21.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://www.simonak.eu/images/obrazky_ostatni_strany/g_u/1_21.jpg

Příloha č. 3: Tapisérie z Bayeux (obrázek)

Geops.cz: File: Normandie 877e - Tapiserie z Bayeux_ Anglačané prchají.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://www.geops.cz/FileHandler.ashx?FileID=206146&FormatID=2&TimeStamp=20130905141420>

Příloha č. 4: Rodolphe Töpffer – Historie pana Jabota (obrázek)

Metabunker.dk: File: jabot_10.gif [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://www.metabunker.dk/wp-content/uploads/jabot_10.gif

Příloha č. 5: R. F. Outcault – The Yellow Kid (obrázek)

Comicsalliance.com: File: outcault-03.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://comicsalliance.com/files/2016/01/outcault-03.jpg>

Příloha č. 6: W. McCay – Funnies on Parade (obrázek)

Photobucket.com: File: Funnies-on-Parade.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://i197.photobucket.com/albums/aa315/esquirecomics/Notables/Funnies-on-Parade.jpg>

Příloha č. 7: Obálka „pulp novel“ The Shadow (obrázek)

Pinterest.com: File: 2a4621928ec66397a260d159993a16da.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/2a/46/21/2a4621928ec66397a260d159993a16da.jpg>

Příloha č. 8: Obálka Action Comics #1 (obrázek)

Themarysue.com: File: Action-Comics-1.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://www.themarysue.com/wp-content/uploads/2015/06/Action-Comics-1.jpg>

Příloha č. 9: Obálka The Adventures of Superman #1 (obrázek)

Wikia.com: File: Adventures_of_Superman_424.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://vignette1.wikia.nocookie.net/marvel_dc/images/9/93/Adventures_of_Superman_424.jpg

Příloha č. 10: Obálka Detective Comics #27 (obrázek)

Wikia.com: File: Detective_Comics_27.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://vignette1.wikia.nocookie.net/marvel_dc/images/a/a8/Detective_Comics_27.jpg

Příloha č. 11: Ukázka Batmanova kostýmu (obrázek)

Comicvine.com: File: 3031477-nealadamsbatman.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://static2.comicvine.com/uploads/scale_super/11111/111112793/3031477-nealadamsbatman.jpg

Příloha č. 12: Obálka Sensation Comics #1 (obrázek)

Kleinletters.com: File: sensation1.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://kleinletters.com/Blog/wp-content/uploads/2008/01/sensation1.jpg>

Příloha č. 13: Ukázka kostýmu Wonder Woman (obrázek)

Photobucket.com: File: 6a0162fd43abf0970d01630370a09f970d_zps80a36cb7.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://i1292.photobucket.com/albums/b565/refresherphoto/Natalia/>

Příloha č. 14: Jedna ze současných podob Lois Laneové (obrázek)

Wikia.com: File: Loislane-secretorigin.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://vignette4.wikia.nocookie.net/superman/images/7/70/Loislane-secretorigin.jpg/revision/latest?cb=20100805113033>

Příloha č. 15: Obálka Superman's Girl Friend Lois Lane #1 (obrázek)

Wikipedia.com: File: 250px-SupermansGirlFriendLoisLane1.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/thumb/d/dd/SupermansGirlFriendLoisLane1.jpg/250px-SupermansGirlFriendLoisLane1.jpg>

Příloha č. 16: Jedna ze současných podob Lexe Luthora (obrázek)

Wikia.com: File: Lexluthor-secretorigin.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://vignette3.wikia.nocookie.net/superman/images/4/4a/Lexluthor-secretorigin.jpg/revision/latest?cb=20100916062312>

Příloha č. 17: První podoba Lexe Luthora v Action Comics #23 (obrázek)

Moviepilot.com: File: original-luthor-batman-v-superman-dawn-of-justice-lex-luthor-has-hair-jpeg-82019.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://images-cdn.moviepilot.com/image/upload/c_fill,h_300,w_600/t_mp_quality/

Příloha č. 18: Obálka Gotham by Gaslight (obrázek)

Amazon.com: File: 711CVDdwqxL.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://ecx.images-amazon.com/images/I/711CVDdwqxL.jpg>

Příloha č. 19: Supermanův kostým v Rudé hvězdě (obrázek)

Craveonline.com: File: redson628.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://cdn2-www.craveonline.com/assets/uploads/2013/04/redson628.jpg>

Příloha č. 20: Ukázka použití barev v komiksu Superman: Rudá hvězda (obrázek)

Imgur.com: File: aJLy4ew.gif [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://i.imgur.com/aJLy4ew.gif>

Příloha č. 21: Batmanův kostým v Rudé hvězdě (obrázek)

Gameandgadgets.com: File: Batman-Red-Son.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://www.gamengadgets.com/wp-content/uploads/2013/11/Batman-Red-Son.jpg>

Příloha č. 22: Kostým Wonder Woman v Rudé hvězdě (obrázek)

Pinterest.com: File: de1f660592410a20bfa527a698b90f9c.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/de/1f/66/de1f660592410a20bfa527a698b90f9c.jpg>

Příloha č. 23: Lois Luthorová v Rudé hvězdě (obrázek)

Wikia.com: File: Lois_Lane_Red_Son_001.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: http://vignette2.wikia.nocookie.net/marvel_dc/images/3/33/Lois_Lane_Red_Son_001.jpg/revision/latest?cb=20100904202208

Příloha č. 24: Lex Luthor v Rudé hvězdě (obrázek)

Onlynerdsallowed.com: File: Lex-Luthor.jpg [online]. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://onlynerdsallowed.com/wp-content/uploads/2016/04/Lex-Luthor.jpg>

Příloha č. 25: Průzkum zájmu o akci s komiksovou tematikou (dotazník)

Příloha č. 26: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1 (graf)

Příloha č. 27: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2 (graf)

Příloha č. 28: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (graf)

Příloha č. 29: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4 (graf)

Příloha č. 30: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5 (graf)

Příloha č. 31: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (graf)

Příloha č. 32: Ukázka návrhů modelů – Superman (fotografie)

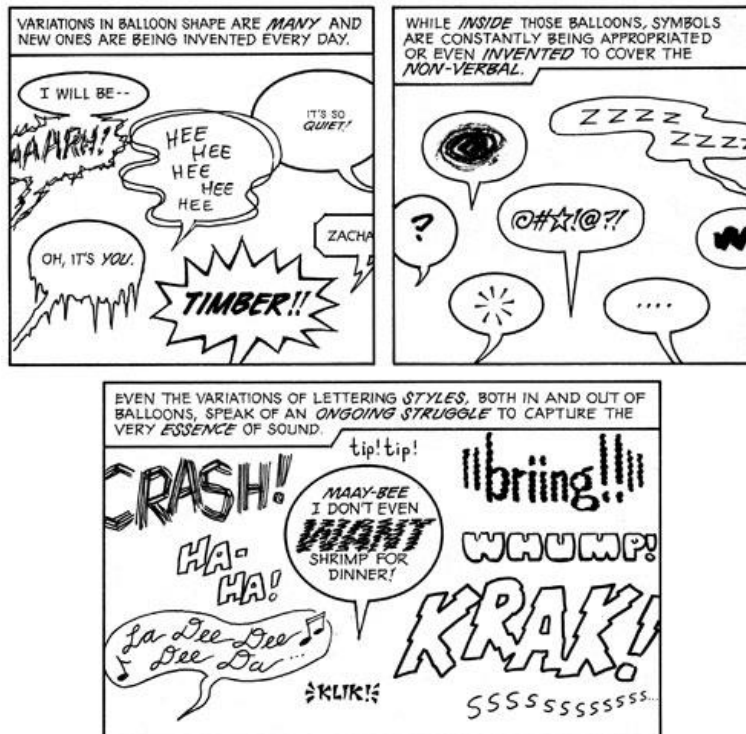
Příloha č. 33: Ukázka návrhů modelů – Batman (fotografie)

Příloha č. 34: Ukázka návrhů modelů – Wonder Woman (fotografie)

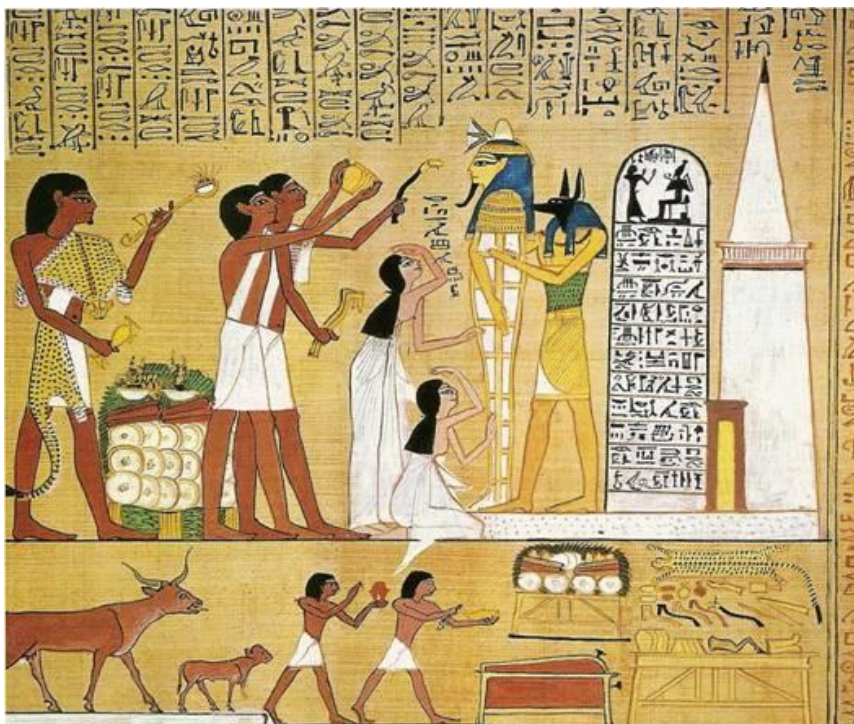
Příloha č. 35: Pozvánka (obrázek)

Přílohy

Příloha č. 1: Ukázka komiksových bublin (obrázek)

Příloha č. 2: Egyptské nástěnné malby (obrázek)

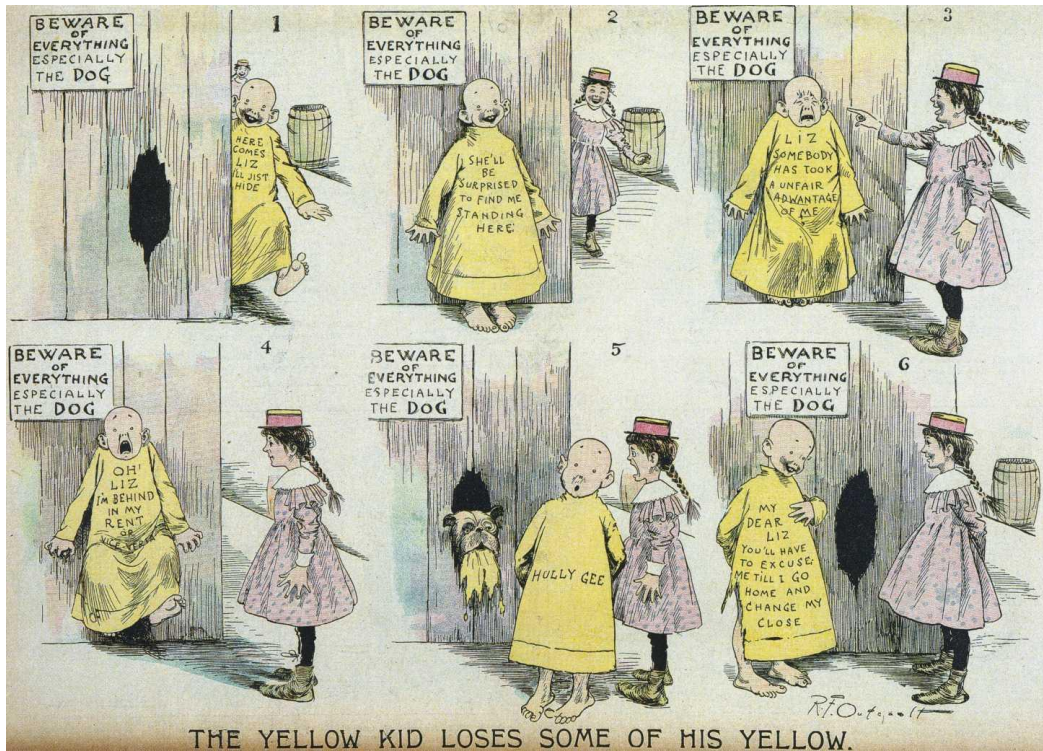
Příloha č. 3: Tapisérie z Bayeux (obrázek)

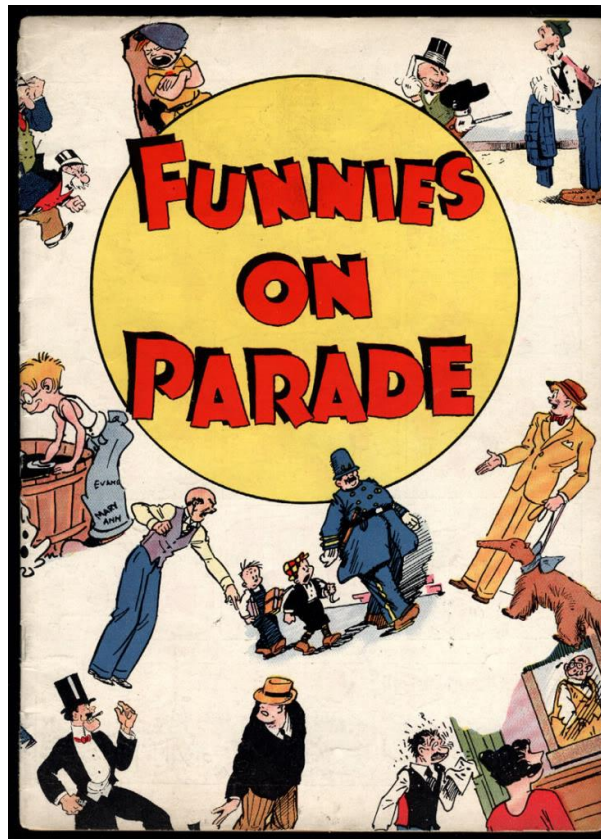
Příloha č. 4: R. Töpffer – Historie pana Jabota (obrázek)

Příloha č. 5: R. F. Outcault – The Yellow Kid (obrázek)

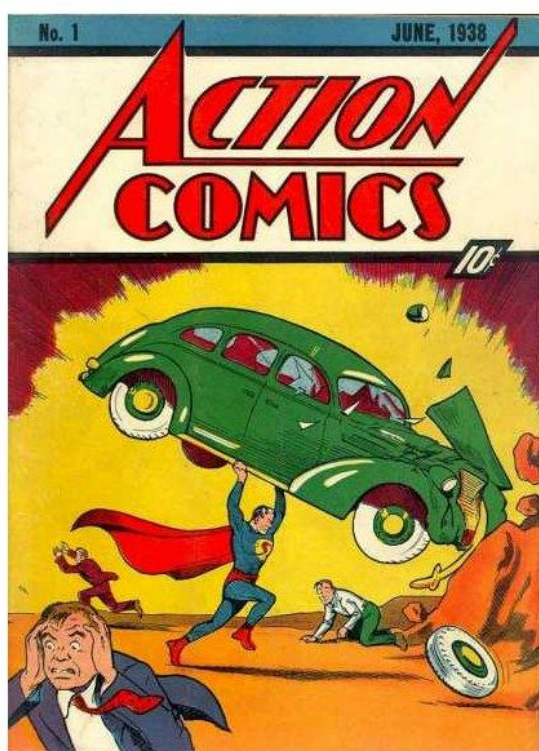
Příloha č. 6: W. McCay – Funnies on Parade (obrázek)

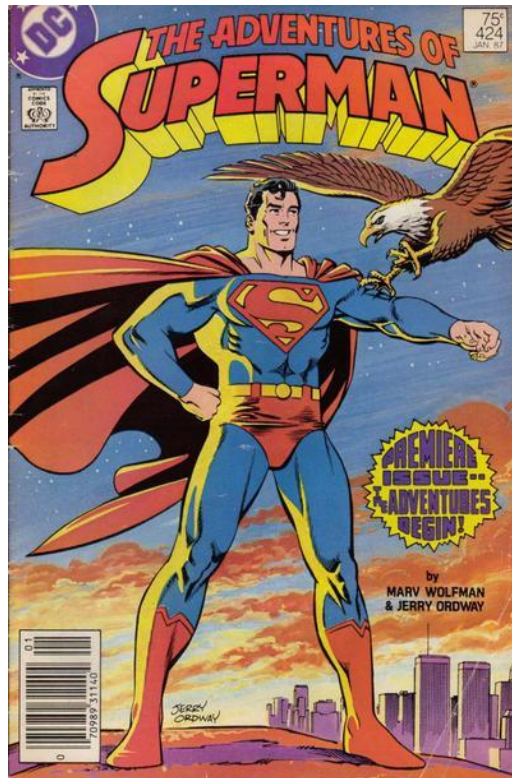
Příloha č. 7: Obálka „pulp novel“ The Shadow (obrázek)

Příloha č. 8: Obálka Action Comics #1 (obrázek)

Příloha č. 9: Obálka The Adventures of Superman #1 (obrázek)

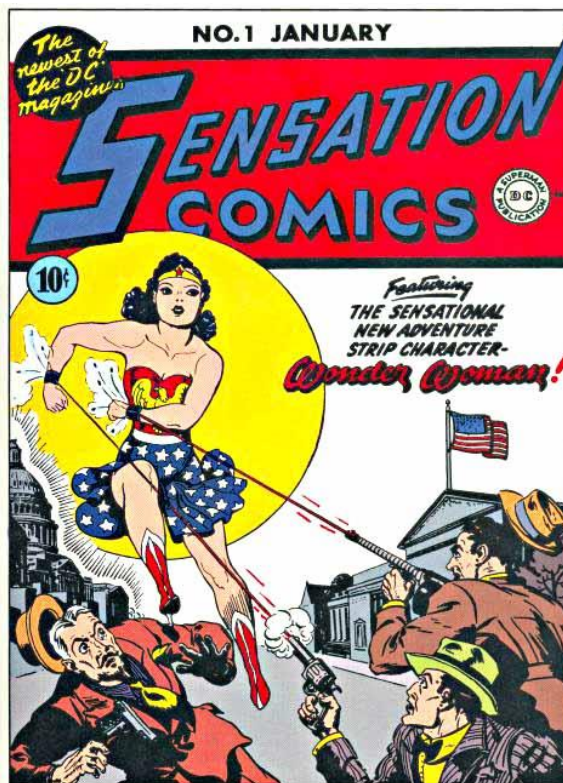
Příloha č. 10: Obálka Detective Comics #27 (obrázek)

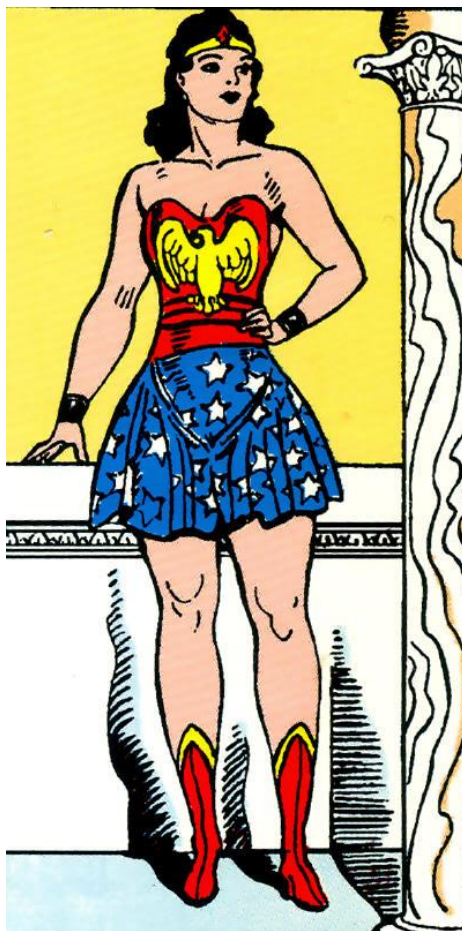
Příloha č. 11: Ukázka Batmanova kostýmu (obrázek)

Příloha č. 12: Obálka Sensation Comics #1 (obrázek)

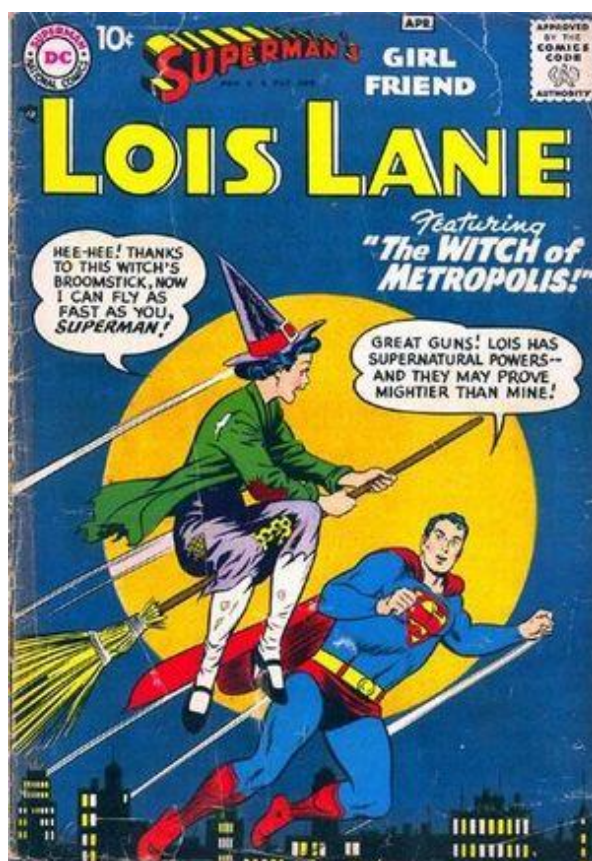
Příloha č. 13: Ukázka kostýmu Wonder Woman (obrázek)

Příloha č. 14: Jedna ze současných podob Lois Laneové (obrázek)

Příloha č. 15: Obálka Superman's Girl Friend Lois Lane #1 (obrázek)

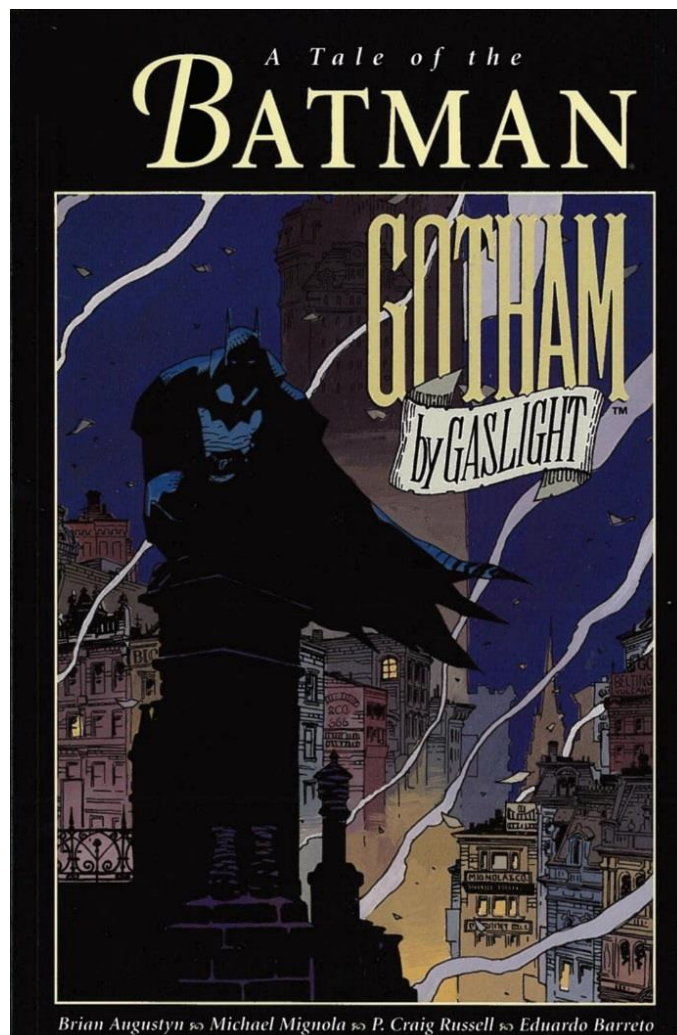
Příloha č. 16: Jedna ze současných podob Lexe Luthora (obrázek)

Příloha č. 17: První podoba Lexe Luthora v Action Comics #23 (obrázek)

Příloha č. 18: Obálka Gotham by Gaslight (obrázek)

Příloha č. 19: Supermanův kostým v Rudé hvězdě (obrázek)

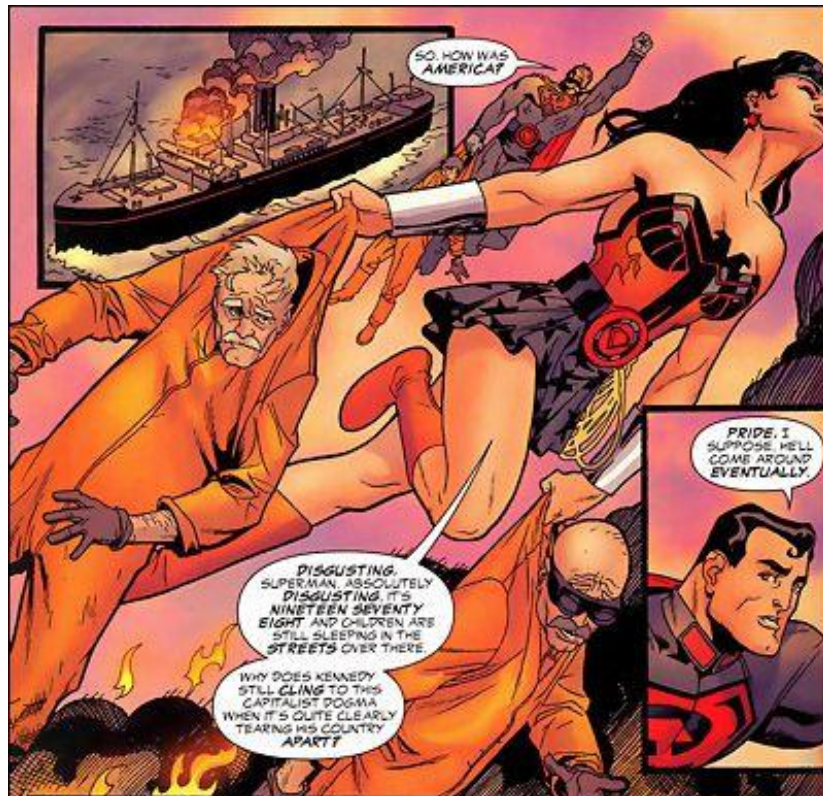
Příloha č. 20: Ukázka použití barev v komiksu Superman: Rudá hvězda (obrázek)

Příloha č. 21: Batmanův kostým v Rudé hvězdě (obrázek)

Příloha č. 22: Kostým Wonder Woman v Rudé hvězdě (obrázek)

Příloha č. 23: Lois Luthorová v Rudé hvězdě (obrázek)

Příloha č. 24: Lex Luthor v Rudé hvězdě (obrázek)

Průzkum zájmu o akci s komiksovou tematikou

1. Jaký je Váš věk?

- 15 – 18 let
- 19 – 25 let
- 26 let a více

2. Jakého jste pohlaví?

- žena
- muž

3. Zajímáte se o komiksy? Čtete je, když máte příležitost?

- ano
- ne

4. Sledujete rád/a filmy natočené podle komiksově předlohy, ať už v kině, nebo domácím prostředí?

- ano
- ne

5. Pokud by se ve Vašem okolí konala přednáška a módní přehlídka s komiksovou tematikou, navštívil/a byste tuto akci?

- ano
- ne

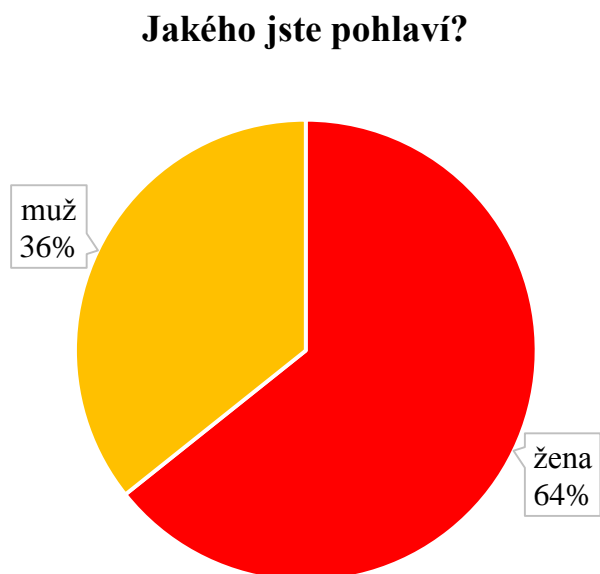
6. Jestliže by Vás na přehlídce kostýmů a večerních šatů některý z modelů zaujal, přemýšlel/a byste o jeho koupi?

- ano
- ne

Příloha č. 26: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1 (graf)

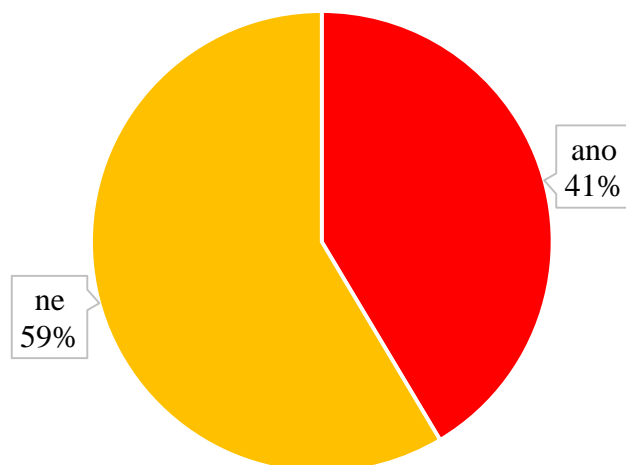

Příloha č. 27: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2 (graf)

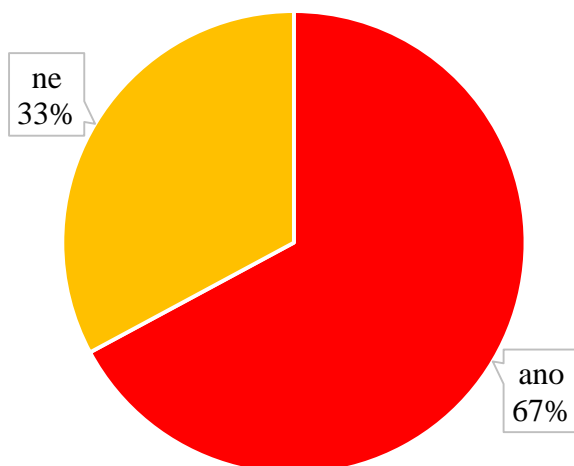
Příloha č. 28: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (graf)

Zajímáte se o komiksy? Čtete je, když máte příležitost?

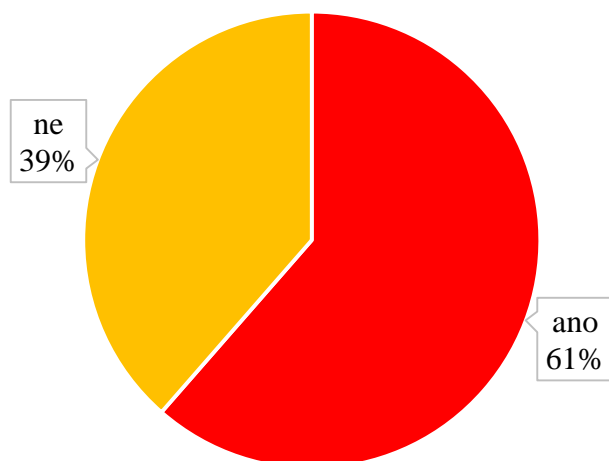
Příloha č. 29: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4 (graf)

Sledujete rád/a filmy natočené podle komiksových předloh, ať už v kině, nebo domácím prostředí?

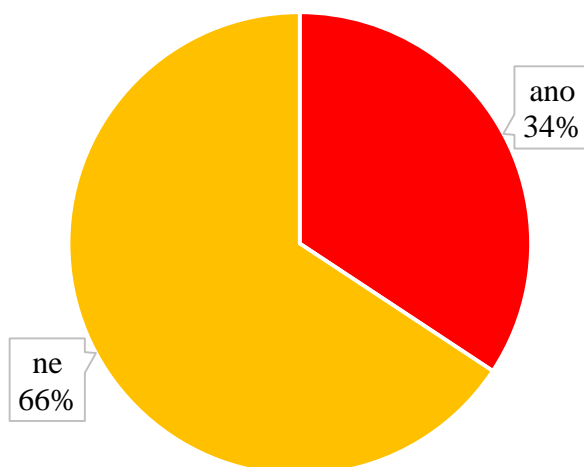
Příloha č. 30: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5 (graf)

Pokud by se ve Vašem okolí konala přednáška a módní přehlídka s komiksovou tematikou, navštívil/a byste tuto akci?

Příloha č. 31: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6 (graf)

Jestliže by Vás na přehlídce kostýmů a večerních šatů některý z modelů zaujal, přemýšlel/a byste o jeho koupi?

Příloha č. 32: Ukázka návrhů modelů – Superman (fotografie)

Příloha č. 33: Ukázka návrhů modelů – Batman (fotografie)

Příloha č. 34: Ukázka návrhů modelů – Wonder Woman (fotografie)

Příloha č. 35: Pozvánka (obrázek)

